

ЗВЯЗДА

13 ЛІСТАПАДА 2010 г.
СУБОТА
№ 223
(26831)

Кошт 650 рублёў

ВЫДАЁЦЦА 3 9 ЖНІўНЯ 1917 г.

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

Аляксандр ЛУКАШЭНКА:

«НІЯКАЙ ДЭВАЛЬВАЦЫІ МЫ НЕ ПЛАНУЕМ»

ААТ «БАТЭ» ў 2015 годзе плануе ў 2 разы павялічыць аб'ём вытворчасці. Аб гэтым далажыў Прэзідэнту Беларусі Аляксандру Лукашэнку, які наведваў гэтак прадпрыемства, гендырэктар Анатоль КАПСКІ, паведамляе БЕЛТА.

У студзені—кастрычніку гэтага года Барысаўскі завод аўтатрактарнага электраабсталявання вырабіў прадукцыю на суму Br172,3 млрд. Паводле вынікаў года гэты паказчык чакаецца на ўзроўні Br238,4 млрд.

Прэзідэнт азнаёміўся з арганізацыяй вытворчасці на заводзе, наведваў адзін з цэхаў, дзе яму было далажана аб выніках рэканструкцыі і тэхнічнага пераўзбраення прадпрыемства, аб укараненні сучасных тэхналогій. Дырэктар ААТ «БАТЭ» праінфармаваў Аляксандра Лукашэнка аб планах па выпуску новай прадукцыі і прадэманстраваў некаторыя ўзоры. Гаворачы аб павелічэнні вытворчасці запатрабаванай прадукцыі (генератараў), Аляксандр Лукашэнка таксама адзначыў, што «трэба займаць рынкі і рабіць гэта ўжо сёння». Вядома, трэба вырабляць і новую прадукцыю, дадаў кіраўнік дзяржавы. «Мы гатовыя падтрымаць прадпрыемства, але аддача павінна быць адпаведнай».

Пасля наведвання прадпрыемства, Аляксандр Лукашэнка традыцыйна пагутарыў з яго работнікамі і мясцовымі жыхарамі. «Ніякай дэвальвацыі мы не плануем», — падкрэсліў кіраўнік дзяржавы. Ён дадаў, што «на апошнім дакладзе старшыні Праўлення Нацбанка даручыў аб'явіць далейшы курс рубля». «Хто ўзяў гэта пытанне? Яго ўзялі «шарлатаны», для якіх, чым горш краіне, тым лепш для іх. Ні пра якую дэвальвацыю размовы не можа быць. Мы калідор гэты вам аб'явілі», — сказаў Аляксандр Лукашэнка. «Але хачу вас папярэдзіць. Вы бачыце, што адбываецца з доларам. Сёння завяршылася пасяджэнне «Валік дэвальвацыі», дзе асноўныя спрэчкі выклікала пытанне аб валютных войнах, — адзначыў кіраўнік дзяржавы. — Амерыканцы вырашылі падтрымаць сваю эканоміку і ўкідаюць у яе \$600 млрд як мінімум. У такіх выпадках звычайна адбываецца дэвальвацыя валюты. Таму будзьце асцярожныя з гэтым доларам. Я вас папярэджваю». Аляксандр Лукашэнка таксама заўважыў, што ад таго, што некаторыя грамадзяне апошнім часам пачалі актыўна скупляць валюту, дзяржава нічога не губіць, бо гэтыя грамадзяне усё роўна нясуць набытую валюту ў банк. Прэзідэнт падкрэсліў, што стабільнасць нацыянальнай валюты пацвярджаецца і растуць аб'ёмам золатавалютных рэзерваў. Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, у бліжэйшы час «мы адкроем засекі і пакажам золата, якое накупілі». Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што эканомікі ўсяго свету выходзяць з крызісу, але беларуская эканоміка менш пацярпела, таму мы хутка можам выйсці з яго.

У Беларусі будзе прадоўжана падтрымка і развіццё сістэмы прафтэхадукцыі, заявіў Аляксандр Лукашэнка, звяртаючыся да жыхароў Барысава. Прэзідэнт лічыць вельмі вялікім дасягненнем, што ў Беларусі захавалі сістэму прафесійна-тэхнічнай адукацыі. «Сёння сама вялікая праблема — няма каму працаваць, няма спецыялістаў. Таму тое, што мы гэта захавалі, — вельмі вялікая наша дасягненне», — сказаў ён. Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, да яго звяртаюцца яго калегі з постсавецкіх дзяржаў з просьбай падтрымаць людзей па рабочых спецыяльнасцях, паколькі ў іх сістэма ПТВ развалілася. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў Беларусі вялікі попыт на спецыялістаў рабочых прафесій, і яны ў краіне будуць патрэбны заўсёды. У якасці прыкладу ён прывёў ААТ «БАТЭ», якое наведваў, і адзначыў, што працуючыя тут спецыялісты зямліны не так проста, чалавек «з вуліцы» на такім абсталяванні працаваць не зможа. Прэзідэнт успомніў, што ў свой час, калі ставілася пытанне аб тым, што не варта павялічыць колькасць студэнтаў ВНУ, ён на такое рашэнне не пайшоў. «І сёння не шкадую. Гэта справа кожнага чалавечка: атрымаўшы адукацыю, як ёю распарадзіцца».

Футбольныя стадыёны ў Барысаве плануецца пабудавача да канца 2012 года. Аб гэтым было далажана Прэзідэнту Беларусі ў час наведвання ім месца будаўніцтва стадыёна.

Неабходнасць будаўніцтва новага стадыёна ўзнікла ў сувязі з тым, што футбольны клуб БАТЭ, створаны на базе Барысаўскага завода аўтатрактарнага электраабсталявання, стаў паспяхова выступаць на сусветным узроўні. БАТЭ стаў першым беларускім клубам, які гуляў у групавым турніры Лігі чэмпіёнаў. У 2009 годзе барысаўскі клуб прабіўся ў групавы турнір Лігі Еўропы. Не горш каманда выступае і ў гэтым сезоне. Аднак усё дамажыны матчы асноўны склад БАТЭ праводзіць на Барысаўскім гарадскім стадыёне, дзе немагчыма прымаць матчы групавых турніраў Лігі чэмпіёнаў і Лігі Еўропы. Эскізы праекта новага стадыёна распрацавала славенская фірма. Яго ўмяшчальнасць складае каля 13 тыс. чалавек. Ацэньваецца будаўніцтва новага спартыўнага аб'екта ў 20 млн. еўра. Як расказаў кіраўніку дзяржавы прадстаўнік славенскай фірмы, архітэктурная канцэпцыя стадыёна ўнікальная: іншага такога няма не толькі ў Еўропе, але і ў свеце. Тут будзе выкарыстана натуральнае пакрыццё з падагрэвам. Паводле слоў спецыялістаў, «каб гуляць у еўрапейскі футбол, неабходна натуральнае поле».

Прэзідэнт Беларусі разам з галоўным трэнерам каманды Віктарам Ганчаранкам, футбалістамі Дамітрыем Літвінчычам і Аляксандрам Юрэвічам, а таксама навучцам Аляксандрам Паўлаўцом заклаў капсулы з пасланнем будучым пакаленням у фундамент будучай футбольнай арэны.

31 лістапада больш як у 1,3 раза павялічваюцца памеры ўсіх відаў дзяржстывенды студэнтам

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусі Аляксандр Лукашэнка 12 лістапада падпісаў указ № 585 «Аб павелічэнні памераў усіх відаў дзяржаўных стывенды навучанскай моладзі». Як паведамілі БЕЛТА ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы, дакумент прыняты ў істах узгадняючым сацыяльнай абароны гэтай катэгорыі моладзі.

Указам прадугледжана павелічэнне з 1 лістапада 2010 года ў 1,31 раза памераў усіх відаў дзяржаўных стывенды студэнтам вышэйшых навуковых устаноў і навучачым устаноў, што забяспечваюць атрыманне сярэдняй спецыяльнай і прафесійна-тэхнічнай адукацыі.

У выніку павышэння памер стывенды складзе ў межах ад Br149,1 тыс. да Br238,6 тыс. для студэнтаў ВНУ і ад Br125,2 тыс. да Br200,1 тыс. — для навучанцаў ССНУ і ПТВ.

Ордэнам Маці ўзнагароджаны 18 шматдзетных жанчын

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусі Аляксандр Лукашэнка сваім указам ўзнагародзіў ордэнам Маці 18 шматдзетных жанчын з Брэсцкай, Гродзенскай і Магілёўскай абласцей. Аб гэтым БЕЛТА паведамілі ў прэс-службе кіраўніка дзяржавы.

У прыватнасці, за нараджэнне і выхаванне пяці і больш дзяцей гэтай ўзнагароды ўдстоеныя работніца інтэрната Івацэвіцкага дзяржаўнага прафесійнага ліцэя сельскагаспадарчай вытворчасці Лілія Дрозд, хатняя гаспадыня з Ліды Святлана Герасімовіч, жывёлавод агракамбіната «Зара» Магілёўскай вобласці Алена Буцькова.

Гаспадары

«Добра мець такога гзеда!»

Фота Анастасіі КІСЕЛІЧУК

Зберажэнні

СТАЎКІ ПА ДЭПАЗИТАХ ЗМЯНШАЮЦА

Нацбанк наўрад ці да канца года пойдзе на зніжэнне стаўкі рэфінансавання...

Апошні месяц па многіх рублёвых укладах банкі ішлі на зніжэнне даходнасці, і цяпер найбольш прывабныя прапановы па іх складаюць да 18,5 працэнта гадавых. Аднак паколькі даходнасць па валютных дэпазітах стада палца раны, так склалася, што сёлета насельніцтва шмат сваіх сродкаў пераводзіла ў нацыянальную валюту: калі на пачатку студзеня ў рублях захоўвалася 43,2 працэнта ўкладаў, то на пачатку лістапада — каля 46,6 працэнта ад агульнай колькасці прыцягнутых сродкаў.

Разам з тым, у мінулыя месяцы найбольш цікавыя прапановы па дэпазітах у валюту захоўвалі ранейшы ўзровень даходнасці: найвышэйшы паказчык даходнасці да 7,8 працэнта гадавых. Тым не менш, прывабнасць рублёвых укладаў у параўнанні з валютнымі па-ранейшаму відавочна. На гэта, зрэшты, і накіраваная працэнтная палітыка галоўнага банка краіны. Як зазначыў у гутарцы з карэспандэнтам нашай газеты намеснік начальніка Упраўлення інфармацыі Нацыянальнага банка Міхаіл Журавовіч, галоўным банкам надаецца асабліва ўвага падтрыманню на дастатковым узроўні стаючым у рэальным выражэнні ўзроўні ставак па рублёвых укладах і надзейнай іх абароне ад інфляцыі. Паводле падляка спецыялістаў, прыбытак ад сродкаў, якія былі пакладзеныя грамадзянамі ў пачатку года на тэрміновыя рублёвыя дэпазіты, за студзені—верасень склаў 10 працэнтаў гадавых у рэальным выражэнні. Таксама Міхаіл Журавовіч згадаў і пра тое, што адзначалася крыўна вышэй: высокі ўзровень рэальных значэнняў працэнтных ставак па рублёвых дэпазітах насельніцтва поруч з забяспечаннем дынамікі абменнага курсу нацы-

янальнай валюты ў межах, прадугледжаных на 2010 год, дазволіў забяспечыць большую прывабнасць рублёвых укладаў у параўнанні з дэпазітамі ў замежнай валюты. У прыватнасці, паведаміў ён, у верасні перавышэнне ставак па тэрміновым рублёвым укладах у параўнанні з такімі ж у замежнай валюты складала 8,8 працэнтнага пункта.

Так, людзі навучыліся лічыць, а таму разам са зніжэннем дэвальвацыйных чаканняў сёлета насельніцтва аказала поўны давер нацыянальнай валюты. Аднак далейшае імклівае падзенне даходнасці па рублёвых укладах зольнае сыграць злы жарт з імі, бо падобнае рэальнае падзенне не надае аптымізму людзям, якія трымаюць свае зберажэнні ў банках. Зразумела, што зніжэнне ставак будзе адбывацца і надалей, аднак, на думку некаторых спецыялістаў, рабіць гэта трэба ўзважана і асцярожна. І наўрад ці і галоўны банк цяпер выступіць своеасаблівым паскаральнікам гэтага працэсу. Хутчэй за ўсё, выказалі нам думку некаторыя спецыялісты Нацбанка, чарговага зніжэння стаўкі рэфінансавання сёлета ўжо чаканне не выпадае.

Між іншым, дастаткова высокі працэнтны стаўкі ў банках па дэпазітах у нацыянальнай валюты, якія прапановаліся раней, а таксама ўзважана курсавая палітыка, паўплывалі на тое, што да восні на рынку наяўнай валюты трымалася станоўчае салда: насельніцтва прадавала больш чэкрданкаверсоўнай у пунктах абмену валюты, чым набывала. Так, у студзені ж-жніўні фізічныя асобы прадалі на 62,3 мільёна долараў больш, чым купілі, тады як у такі ж перыяд 2009 года на чыстай аснове былі куплена валюты больш чым на 918 мільёнаў долараў. Цяпер жа назіраецца іншая тэндэнцыя: людзі пайшлі ў «абменнікі» па валюту, якой

купляюць усё больш, а прадаюць менш. Такім чынам напрыканцы года некаторыя спрабуюць засяродзіцца ад неспрыяльных сурпрызаў з нацыянальнай валютай напачатку будучага года. Дарчы, яны не ўлічваюць, што праектам асноўных напрамкаў грашова-кредытнай палітыкі на 2011 год змяненне курса беларускага рубля да валютнага кошыка запланаванае ў межах плюс/мінус 8 працэнтаў.

Што ж датычыцца зберажэнняў, якія беларусы трымаюць у банках, то паводле звестак Нацбанка, сёлета за 10 месяцаў рублёвыя і ўклады ў замежнай валюты павялічыліся больш як на 4,5 трыльёна рублёў, альбо на 24,9 працэнта, і ў пачатку лістапада дасягнулі амаль 22,7 трыльёна рублёў. Дэпазіты ў нацыянальнай валюты за мінулы перыяд узраслі амаль на 2,6 трыльёна рублёў, ці на 32,2 працэнта, а ў замежнай — на 470 мільянаў долараў ЗША, ці на 13,3 працэнта. У пачатку лістапада ўклады насельніцтва ў нацыянальнай валюты склалі амаль 10,6 трыльёна рублёў, у замежнай — крыху больш за 4 мільярды долараў у эквіваленце. Згодна са звесткамі, якія нам прадставілі ў галоўным банку краіны, у разліку на аднаго жыхара рэспублікі за 10 месяцаў гэтага года зберажэнні, што трымаюць людзі ва ўкладах і сертыфікатах, папоўніліся на 585 тысяч 100 рублёў: на 1 лістапада 2010 года на аднаго беларуса прыпадала 2 мільёны 524 тысячы 600 рублёў зберажэнняў (у доларавым эквіваленце — 838,4 долара). На пачатку года гэтая лічба складала 1 мільярд 939 тысяч 500 рублёў (677,4 долара). Між іншым, за ўвесь мінулы год у разліку на аднаго жыхара краіны зберажэнні, што трымалі людзі ва ўкладах і сертыфікатах, папоўніліся на 537 тысяч 900 рублёў.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

За Аляксандра Лукашэнку гатовыя прагаласаваць 67,8 працэнта грамадзян Беларусі

Калі б выбары адбыліся заўтра, за Аляксандра Лукашэнку прагаласавалі б 67,8 працэнта грамадзян Беларусі. Аб гэтым сведчаць вынікі штогтыднёвага маніторынгу грамадскай думкі, праведзенага 2-7 лістапада Інфармацыйна-аналітычным цэнтрам пры Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі, паведамляе карэспандэнт БЕЛТА.

Рэйтынг усіх астатніх патэнцыяльных кандыдатаў у прэзідэнты не перавышае 1 працэнта.

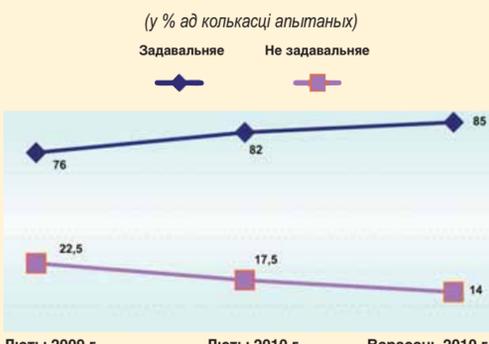
Паводле звестак апошняга маніторынгу, у прэзідэнцкіх выбарах збіраюцца прыняць удзел 91 працэнт грамадзян, 5 працэнтаў удзельнікаў маніторынгу яшчэ не вызначыліся з тым, ці прыйдуць яны на выбарчыя ўчасткі.

Толькі факты

Маладыя задаволеныя жыццём і глядзяць у будучыню з аптымізмам

Абсалютна большасць беларускай моладзі — 85 працэнтаў — у той ці іншай ступені задаволеныя сваім жыццём. Такія вынікі маніторынгу, праведзенага Інфармацыйна-аналітычным цэнтрам пры Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусі ў верасні. Калі параўнаць гэтыя звесткі з вынікамі аналітычных апытанняў, праведзеных ІАЦ у лютым 2009 года і лютым 2010 года, то можна зрабіць выснову пра павышэнне ўзроўню сацыяльнай адаптацыі беларускай моладзі. Так, за паўтара года на 9% павялічылася колькасць распаўсюджанага, задаволеных сваім жыццём, і адпаведна зменшылася колькасць незадаволеных (на 8,5 працэнта).

У якой меры Вас задавальняе цяпер Ваша жыццё?

Люты 2009 г. Люты 2010 г. Верасень 2010 г.

Каля паловы маладых людзей (45 працэнтаў) адзначаюць паліпашэнне свайго матэрыяльнага становішча за апошні год. Стабільнасць прыбытку адзначылі 40 працэнтаў рэспандэнтаў. З матэрыяльнымі цяжкасцямі сутыкнуліся 13,5 працэнта юнакоў і дзяўчат.

Больш за палову маладых беларусаў — 57 працэнтаў — поўныя аптымізму і лічаць, што ў бліжэйшы год іх жыццё змяніцца ў лепшы бок, а калі трэці не чакаюць істотных змяненняў. Да горшага рытукоўца толькі 5 працэнтаў маладых беларусаў.

Пазітыўны настрой моладзі пацвярджае і яе змацыйны стан. Большасць рэспандэнтаў (76 працэнтаў) у апошні час часцей адчуваюць станоўчыя эмоцыі: спакой, надзею, інтарэс, радасць, бадзёрнасць. Стомленасць, трывога, абывакавасць, бездапаможнасць, крыўда, страх, адчай характэрныя для 24 працэнтаў апытаных. У лютым гэтага года суадносны складалі 72 і 28 працэнтаў адпаведна.

Ул. інф.

БЕЛАРУСБАНК

Открытое акционерное общество
«Сбергательный банк «Беларусбанк»
расположенное по адресу: 220050, г. Минск, ул. Мясникова, 32,
СООБЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ 19 НОЯБРЯ 2010 ГОДА
ВНЕОЧЕРЕДНОГО ОБЩЕГО СОБРАНИЯ АКЦИОНЕРОВ
В ЗАОЧНОЙ ФОРМЕ СО СЛЕДУЮЩЕЙ ПОВЕСТКОЙ ДНЯ:

- Об оказании безвозмездной (спонсорской) помощи.
- Акционеры ОАО «АСБ Беларусбанк» могут ознакомиться с информацией по вопросам повестки дня и заполнить бюллетень для заочного голосования (до 16 ноября), а также с решениями, принятыми внеочередным Общим собранием акционеров банка (после 19 ноября) по адресу: г. Минск, ул. Мясникова, 32, комн. 704(в), а также в филиалах — областных (Минском) управлениях, филиалах банка.
- Дата окончания приема бюллетеней — 16 ноября 2010 года.
- Телефоны для справок: (8 017) 218 84 65, 218 84 73.

Вниманию физических лиц — акционеров открытого акционерного общества «Белгруппбанк»

Уважаемые акционеры!

В целях соблюдения ОАО «Белгруппбанк» требований законодательства Республики Беларусь проводится работа по уточнению сведений, содержащихся в анкетах акционеров банка, получение недостающих данных, в частности:

- место жительства (место пребывания);
- данные документа, удостоверяющего личность физического лица (серия, номер, наименование органа, выдавшего документ, дата выдачи, идентификационный номер).

Для уточнения сведений и представления недостающих данных просим акционеров — физических лиц обращаться в ближайший филиал (отделение) ОАО «Белгруппбанк» по месту нахождения или в депозитарий ценных бумаг, расположенный по адресу: г. Минск, ул. Ольшешской, д. 24, кабинет 808.

Ждем Вас с 9.00 до 17.00 в рабочие дни, пятница и предпродвижные дни — до 15.30.

При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность.

Также уведомляем, что документы для внесения изменений в анкету акционера могут направляться в адрес банка по почте:

- письменное заявление произвольной формы с указанием изменений данных;
- копия документа, подтверждающего указанные в заявлении изменения (копия документа, удостоверяющего личность).

Адрес ОАО «Белгруппбанк» для почтовых отправок: 220036, г. Минск, пр-т Жукова, д. 3 (с отметкой «Управление ценных бумаг»).

Телефоны для справок: 8 (017) 223 64 59, 229 63 24.

Телефон Контакт-Центра Банка — 136
8.00–20.00 — рабочие дни, 8.00–18.00 — выходные и праздничные дни.
Звонок со стационарного телефона, с мобильного телефона (life), Velcom, MTC) — по тарифам операторов связи. Консультация оказывается бесплатно.

www.belagp.by

Лицензия на осуществление банковской деятельности от 22.07.2009 № 2, выдана Национальным банком Республики Беларусь. УНП 100693551.

Курсы основных валют, установленных НБ РБ с 13.11.2010 г. (для бн разлікаў)		Курсы основных валют, установленных Цэнтробанк РБ	
▲ 1 доллар США.....	3 034,00	1 чешская крона.....	167,72
▼ 1 еўра.....	4 138,98	1 польский злотый.....	1048,52
1 латвийский лат.....	5 825,09	▼ 1 российский рубль.....	98,60
1 литовский лит.....	1 196,80	1 украинская гривна.....	381,76

СЯРЭДНІ КОШТ М² ДЛЯ ЧАРГАВІКОЎ — \$500-650

Налета ў Беларусі запланавана пабудавача 7,5 млн кв. м жылля. Пра гэта ўчора паведаміў на брыфінгу начальнік Упраўлення будаўніцтва і жылывага гаспадаркі Міністэрства Аляксандр СачыўКА.

Сёлета за 10 месяцаў уведзена ў эксплуатацыю 5 млн 242,7 тысяч кв. метраў жылля, што складае 75,3 працэнта ад гадавога задання. Гэта на 10,8 працэнта, ці на 514 тысяч квадратных метраў жылля больш, чым летас. Актульнае за ўсё жылле будзецца ў Мінскай (1 млн 80,3 тыс. кв. м — 81,2 працэнта ад задання на год) і Брэсцкай (898,8 тыс. кв. м — 81,7 працэнта) абласцей.

Начальнік Упраўлення падкрэсліў, што прыярытэтным кірункам дзяржаўнай жылывага палітыкі застаецца узвядзенне жылля для грамадзян з патрэбай у паліпашэнні жылывага ўмоў. Усё жылле пабудавана для чаргавікоў 3 млн 404,8 тысяч квадратных метраў жылля, з якіх у шматкватэрных жылых дамах у гарадах — 2,5 млн кв. м. Доля жылля, пабудаванага з выкарыстаннем механізму дзяржаўнай падтрымкі, складае 2 млн 283,6 тысяч кв. м. Уздзелваюць ва пабудаванага для чаргавікоў жылля складае 88,6 працэнта ад агульнага аб'ёму ўзвядзенага жылля ў такіх дамах.

Па стане на 1 кастрычніка, сярэдні кошт квадратна метра агульнай плошчы кватэр у шматкватэрных дамах, што пабудаваныя для грамадзян з патрэбай у паліпашэнні жылывага ўмоў, складае ў межах 1,5—2 млн рублёў, або каля 500—650 долараў.

Сяргей КУРКАЧ.

ДОЛЯ СТРАТНЫХ ПРАДПРЫЕМСТВАЎ СЁЛЕТА ІСТОТНА ПАМЕНШЫЛАСЯ

Павелічэнне прамысловай вытворчасці ў Беларусі за 10 месяцаў года дасягнула 110,5 працэнта ад адпаведнага перыяду мінулага года, паведаміў начальнік галоўнага ўпраўлення прамысловасці, транспарту і сувязі Міністэрства эканомікі Уладзімір ДЗЕРНАВЫ.

Практычна ўсе галіны Беларусі сёлета выйшлі на станочную дынаміку росту вытворчасці. Лепшыя паказчыкі па павелічэнні аб'ёму вытворчасці назіраюцца сёлета за 10 месяцаў у чорнай металургіі — 115 працэнтаў, у хімічнай і нафтахімічнай прамысловасці — 113,4 працэнта і ў машынабудаванні — 114,3 працэнта. Невялікую, але станочную дынаміку прамысловага росту мае сёлета і паліўная прамысловасць.

Даволі паспяхова сёлета функцыянуюць буйныя машынабудавальныя заводы. Тэмр росту вытворчасці ў акцыянерным таварыстве «БАТЭ» за 10 месяцаў года склаў 145,7 працэнта, на РУП «Мінскі электрамеханічны завод ім. Казлова» — 127 працэнтаў, на БелАЗе — 129,3 працэнта.

На працягу года паступова паліпашуюцца паказчыкі стабільнага развіцця прамысловай вытворчасці,

бо на многіх прадпрыемствах павялічваецца доля доўгатэрміновым заказаў на тэрмін ад 3 месяцаў і нават больш за год.

Разам з тым, сёлета істотна паменшылася доля стратных прадпрыемстваў, амаль цяпер складае 13 працэнтаў і з'яўляецца якая найменшай за апошнія 10 гадоў.

На пачатку лістапада аб'ём складскіх запасаў адпавядае суме 5,4 трл рублёў, або 54 працэнта да сярэднямесячнага аб'ёму вытворчасці пры нарматыўна да канца года 61 працэнт. З пачатку года запасы гатовай прадукцыі паменшыліся на прадпрыемствах Мінпраму ўжо на суму 397 млрд рублёў, у канцэрне «Белдзяржхарчпрам» — больш чым на 133 млрд рублёў.

Для больш паспяховага продажу айчынай прадукцыі за мяжой сёлета ўжо створана 210 суб'ектаў тавараправоднай сеткі і 35 зборачных вытворчасцяў. Сёлета асвоены новыя рынкі збыту за мяжой. Напрыклад, Мінпрам пачаў прадаваць сваю прадукцыю ў такія краіны як Камерун, Маўрытанія, Малі, Абганія і Італія. Адноўлены пастаўкі тэхнікі ў Анголу і Гвінею.

Сяргей КУРКАЧ.

«Палітыка дыктатуры ва ўмовах Беларусі абсалютна немагчымая»

Такую думку Прэзідэнт Беларусі выказаў у інтэрв’ю буйнейшым СМІ Германіі, паведамляе карэспандэнт БЕЛТА. Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што для таго, каб прабодзіць палітыку дыктатуры, неабходна мець рэсурсы, якіх у Беларусі няма. «У нас няма такога рэсурсу, і ў мяне, каб быць дыктатарам». «А па-другое, гэта не маё, гэта асабіста не маё. Я ніколі не быў дыктатарам і ніколі ім не буду, таму што я ім не нарадзіўся. Гэта трэба нарадзіцца дыктатарам. Я ніколі не паручу гармонію нашага грамадства. І я ніколі не пайду наасерак жаданню нашага грамадства! Ні-ко-лі!» У характары нашага народа ніколі не было такой рысы, як імкненне да дыктатуры або пасадзіць на трон дыктатара. Ніколі!» — падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка.

«Сёння такі рэсурсы, каб быць дыктатурай у сучасным маштабе, мае толькі адна краіна — Злучаныя Штаты Амерыкі, яна і прабодзіць палітыку дыктатуры. Захацелі — развалілі вайну ў Іраку, захацелі — бамбавіць Афганістан (шчы раней — В’етнам і гэтак далей, і да таго падобнае). Ніхто не гаворыць, што там дыктатура. Дык дзе ж нямецкія дэмакратычныя журналісты? А вось Лукашэнка — гэта дыктатура», — адзначыў Прэзідэнт.

Ён таксама дадаў, што яму вельмі проста гаварыць на гэту тэму з немцамі, паколькі ў свой час Германія непасрэдна сутыкнулася з палітыкай дыктатуры. «Вывад адзін: дыктатура — шкода для лёгкага грамадства. І рана ці позна яна прывядзе да краху гэтага грамадства і дзяржавы».

«Што датычыцца наменклатурнай прыватызאцыі, яе ў Беларусі няма, хоць прыватызация ідзе. Можна, не такія тэмпы, як камусьці хацелася б, але яна ідзе. І наменклатурнай прыватызאцыі ніколі не

будзе, — сказаў кіраўнік дзяржавы. — Калі нехта з нашых грамадзян прапануе ў выніку забываемае пакеты акцыяў ці цану бошня, ён будзе ад акцыянерам. Калі гэты будзе немец, значыць будзе ён. Умовы вызначаны. І не важна, хто ты: рускі, беларус або немец, — грошы на імя і атрымаўшы пакет акцыяў пры пэўных умовах».

Аляксандр Лукашэнка запрасіў і нямецкіх бізнесменаў прыняць удзел у прыватызאцыі беларускіх прадпрыемстваў, у тым ліку «Беларускалія».

Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў, што ў Беларусі не назіраецца абсалютнай сітуацыі: «Мы не знаходзімся ў перыядзе, які характарызуецца «гібельна эканомікай», што вось заўтра абавязкова трэба адаць або прадаць нейкае прадпрыемства». «І што вельмі важна для бізнесу — тут даў заўсёды стабільнасць, спакой, тут жыве вельмі дасведчаны, разуменны, дысцыплінаваны, не горшы за нямецкі народ беларускі народ. І мне здарэцца, калі немцы захоць, асабліва з улікам будаўніцтва Мытнага саюза Беларусі, Казахстана і Расіі, судзіць прыйсці, прыходзіць. Хоцьце — да вываду, хоцьце — пасля», — дадаў Прэзідэнт.

«Прэзідэнт Беларусі — гэта цяжкая штодзённая праца. Вытрымаць усё тое, што вакол краіны, і праблемы вырашыць унутры краіны — гэта вельмі цяжкая праца. І, як мне зда-лося, мне ўдалося пераканаць наш народ, і народ убачыў, зыходзячы з сістэмы ўлады і маёй работы, што гэта цяжкая праца, якую я са сваімі калегамі ўкладваю ў развіццё нашай дзяржавы, дала пэўны вынік», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

«І калі я пераканаў за гэтыя гады свой народ, што я нечага варты і яшчэ што-небудзь магу даць грамадству, то людзі за мяне прагала-соўць. Калі не, то, зразумела, ёсць шанцы ў іншых палітыкаў, у тым

ліку з так званай апазіцыі», — адзначыў Прэзідэнт.

«Таму я лічу, што выбары — гэта не два месяцы да выбару або пў года да выбару, а выбары, асабліва для дзеючага Прэзідэнта, — гэта ўвесь яго перыяд дзейнасці». Прэзідэнт адзначыў, што не мае патрэбы ў гучных заявах для таго, каб прыцягнуць увагу народа да сваёй персони. «Грабачка за няццілкасца, але сіла маёй палітыкі зацікавляеца ў тым, што, калі Лукашэнка пааця-жэ, ён абавязкова зробіць, чаго б гэта ні каштавала яму. І народ гэта ведае. І ценіць. У такой сітуацыі ці трэба мне рабіць такія гучныя зая-вы?» — адзначыў Прэзідэнт.

Беларусі не будзе настойваць на прызнанні прэзідэнцкіх выбаруў Расіі. «Гэта справа Расіі — пры-знаваць ці не прызнаваць. Гэта яе права, яе суверэннае права. І мы да гэтага будзем ставіцца ўважлі-ва», — сказаў кіраўнік дзяржавы. «Па нашых законах мы не маем патрэбы ні ў якіх прызнаннях. Вы паўтараеце дзясятка гадоў не прызна-валі наогул таго, што існуе такая Беларусь, не кажучы ўжо аб выба-рах. Ну і што, мы ад гэтага памер-лі?» — адзначыў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што няма падстаў хвалювацца на-конт таго, што Беларусь і Расія не пакінуць у мінулым рознагалосі.

«Не хвалююцца, мы дамовіліся з Расіяй, таму што нам ад гэтага ні-куды не дзецца, таму што мы фак-тычна адзін народ, мы самыя блізка кіраўнікі краіны і рускі, якія практычна нічым не адрозніваюцца адзін ад аднаго. Але толькі пры ад-ной умове: што на гэтай зямлі бел-ларускі ёсць дзяржава, ёсць на-род, і гэта — суверэнная незалеж-ная дзяржава з уласным інтэрэса-мі, і з намі трэба лічыцца ў Германіі, і Расіі. Усё астатняе са сферы «па-дабаецца» не падабаецца», — сказаў Прэзідэнт.

Беларускі лідар не думае, што на развіццё двухбаковых адносін паміж Беларуссю і Расіяй будзе неяк адбі-вацца тое, што стане на чале Расіі на выбарах у 2012 годзе. «Гэта нюанс. Гэта неістотна. Я думаю, што, як бы мы ні падабаліся адзін аднаму, прэ-зідэнт Беларусі, Расіі, прэмер-мі-ністры, ёсць нешта больш важнае, якое існуе не ў суб’ектыўным, а ў аб’ектыўным», — сказаў ён.

Што ж датычыцца прэзідэнцкіх выбаруў у Беларусі, то, на думку Аляксандра Лукашэнка, ў рэспубліцы зацікаўлены спрабаваць пераканаць вас у тым, што ў нас выбары былі сумленнымі і будучы сумленнымі, — сказаў ён. — Мы спрабуем вас пера-канаць яшчэ ў тым, што ў нас выба-ры пройдуць па закону. Вам нешта не падабаецца сёння ў нашых выба-рах? Скажыце, дзе мы парушылі Канстытуцыю і нашы законы? Калі такія парушэнні няма, то будзьце ласкавыя пагадзіцца з намі».

«Калі вы хочаце бачыць, што бе-лае — гэта чорнае, то, як бы я вас ні пераканаў, вы будзеце спасы-лацца ці то на тэрміналогію, ці то яшчэ на што-небудзь, або ў чорныя ко-леры. І я вас ніколі не пераканаю ў адваротным», — дадаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка лічыць, што палітычна і эканамічная сіс-тэма ў краіне павінна стварацца зыходзячы з рэальнай яе жыцця.

«Мы стварылі пэўную палітыч-ную сістэму, у тым ліку сістэму ўла-ды, гэты сістэма можа вам падаба-цца, можа не падабацца, але яна такая існуе. І ствараючы гэтую сіс-тэму, мы зыходзілі з таго, якія былі рэалі ў нас у краіне. Мы яе не да-роўжылі стварылі і не для таго, каб выратаваць сваю дзяржаву і свой

народ пасяя таго, як Савецкі Саюз разваліўся на кавалкі. І тая задачы, якія мы паспрабавалі вырашыць, ствараючы гэту сістэму, у тым ліку задачы ўлады, мы вырашылі. І на-ша сістэма звальючыцца, яна раз-віваецца. Можна быць, не так хутка, як хочацца немцам, але мы разві-ваемся такімі тэмпамі, якімі дазва-ляе нам развівацца наша грамад-ства і наша эканоміка».

Аляксандр Лукашэнка адна-чыў, што гэты год быў самы цяжкі для Беларусі пасля ўвядзення Ра-сійскай Федэрацыі мытных пош-лін на нафту. «Але мы выйшлі, і нармальна выйшлі ў бгучым годзе з гэтай сітуацыі. Сёння усё нафта-перапрацоўчыя заводы загрузаны на 100 працэнтаў», — сказаў ён.

«Што датычыцца прыроднага га-зу, то я вам прывяду адзін прыклад: сёння даходнасць «Газпрама» ў Бе-ларусі па прыроднаму газу вышэй-шая, чым даходнасць «Газпрама» ў Германіі. Я думаю: там да сусветнай канстытуцыі і нашы законы? Калі такое павышэнне па прыроднаму газу адбудзецца, мы, вядома ж, вы-трымаем і гэта павышэнне».

«Прыроднага газу ў свеце влія-на колькасць. І мне здарэцца, што пазіцыя «Газпрама» на павелічэнне цаны на прыродны газ — гэта ка-дэстрада для самога «Газпрама» і ўсёй Расіі, таму што такія яны стра-чаюць уласныя рынкі», — сказаў кіраўнік беларускай дзяржавы.

«Што датычыцца нафты, то гэта наогул не праблема — мы будзем нафту завозіць чыгуначнымі саста-вамі, што сёння і робіцца...» «Адыход Расіі ад традыцыйных шляхоў экспарту нафты і газу — гэта сабе даражэй. І я не думаю, што Расія кіне гэтыя нафтаправо-ды і газправадоў, таму што гэта будзе вліякае глупства». «З Бе-ларусі заўсёды можна будзе дамо-віцца, з Польшчай таксама. Ство-рана ўся інфраструктура для бу-

даўніцтва паралельнай трубы га-зправода Ямал — Еўропа. Уся інфраструктура ёсць, навошта бы-ло лезці ў мора? Тым больш гэта мільярдны і мільярдны. І гэтыя міль-ярды трэба ўкласці ў цану газу, які будзе пастаўляцца ў Германію. А там ужо не 250 дэнараў за трыста кубаметраў газу, а 157. Таму гэты — стратны праект», — сказаў кі-раўнік дзяржавы.

Прэзідэнт Беларусі не выкло-чае, што пакаранне смерцю ў Бе-ларусі можа поўнасю заміняцца пахыццёвым зняволеннем. Кіраў-нік дзяржавы растлумачыў немаг-чымасць хуткай поўнай адмены пакарання смерцю ў Беларусі. «З вашага пункту гледжання мы да-пусцілі вельмі сур’ёзную дэмакр-тычную памылку ў свой час, раз-гледзеўшы гэту пытанне на рэфэр-эндуме. А ў нас расцэнны рэфэрэн-дум вышэй за Канстытуцыйны Закон. Таму, каб гэту праблему вы-рашыць, нам трэба правесці рэфэр-эндум па адмене гэтага расцэння», — сказаў Прэзідэнт, звяртаючыся да нямецкіх журналістаў.

Аляксандр Лукашэнка нагадаў, што ў Беларусі паралельна з пака-раннем смерцю існуе пахыццёвае зняволенне. Паводле яго слоў, калі яшчэ 15 гадоў таму да пакарання смерцю прыгаворваліся ад 30 да 40 чалавек у год, то цяпер — 2-4. «У асноўным мы прымяняем пахы-ццёвае зняволенне, ну калі ўжо не страшэннае злачыства супраць чалавечнасці», — растлумачыў кі-раўнік дзяржавы.

«Хутчэй за ўсё, у гэтай пласка-ці будзе ляжаць у нас адмена пака-рання смерцю, гэта значыць, як альтэрнатыва пакарання смерцю — пахыццёвае зняволенне. Таму, магчыма, мы нежк выбудуем палі-тыку, што суды не будуць прымя-няць самі вось гэту жорсткую меру пакарання», — сказаў на заканчэ-не Прэзідэнт.

УЗОР ДЛЯ ПЕРАЙМАННЯ

Хваліцца беларускім эканамічным іш-дам, можа, пакуль і было б заўсчасна-до ў залішняй самаўпэўненасці. Аднак від-авочныя поспехі беларускай мадэлі раз-віцця некаторыя эксперты назіраюць ужо цяпер. Яе і абмеркавалі падчас першага «круглага стала» з цыкла «Новая стратэ-гія для Беларусі». Беларускае сацыяльна-эканамічную мадэль удзельнікі дыскусі-і лічыць настолькі паспяховай, што яна на-ват становіцца, на іх думку, узорам для пераймання.

— Беларускае мадэль развіцця з’яў-ляецца ўнікальнай не толькі для нашага рэ-гіёна, але і, магчыма, часткова для ўсяго свету. Калі не браць вопыт цэнтральнаеў-рапейскіх краін, якія інтэграваны ў ЕС і атрымалі там вельміручную падтрымку, але ў той жа час у значнай ступені страцілі свой суверэнітэт, то ў прынцыпе Беларусь за апошнія 20—30 гадоў з’яўляецца адзіным паспяховым прыкладам нацыянальнага і дзяржаўнага будаўніцтва», — перакананы Юрый ЦАРЫК, кіраўнік Беларускай гру-пы развіцця, эксперт РГА «Белая Русь».

— Менавіта ў Беларусі, дзе народ сваім розумам і з кіраўніцтвам, аданым інтарэ-сам народа, здасяўніў будаўніцтва ўлас-най краіны, гэты вопыт стаў удалым.

Бягучая электаральная кампанія пра-ходзіць, паводле яго ўражанню, у «наогул бесперадэнтнай атмасферы» — абсалютна свабоднай». І гэта звязана, на яго думку, «не столькі з выбарамі, гэты не столькі кан-’юнктурна тэндэнцыя, колькі тэндэнцыя больш доўгатэрміновая, звязаная з транс-фармацыяй палітычных сістэмы і ростам ролі грамадскіх аб’яднанняў і палітычных

партыі у нашай краіне». Аналагічныя тэндэцыі выявіў і **галоўны рэдактар часопіса «Беларуская думка», палітолаг, гісторык Вадзім ГІГІН:**

— Мне ўз’яўляецца вельмі важным адна-чыць тэндэнцыі да мадэрнізацыі дзейнай палітычнай сістэмы. На яго погляд, «сістэма, якая ўсталява-лася ў Рэспубліцы Беларусь з 1994 года, была дэмакратычнай; калі да некага з экс-пертаў гэтае ўсведомленне яшчэ не прый-шло, то непрадзатыць аналіз гэта пака-завае». Тым не менш, углыбні прачыў час былі мінімальны. Аднак апошнім досыць рэзка павялічваецца. Палітолаг падкрэслі-вае ў гэтым ролі ўлады, якая зрабіла шэ-раг захадаў для актывізацыі палітычнага жыцця.

— Прадстаўнікоў палітычных партыі ледзь не за руку вялі да ўдзелу ў парламен-цкіх выбарах 2008 года. Тады многія партыі паказалі свой сапраўдны твар, дэманст-равалі яны адмаўляючыся ад удзелу ў выбарах, — акцэнтае спадар ГІГІН.

Годам пазней былі створаны Грамадска-кансультацыйны Савет пры Адміністрацыі Прэзідэнта. Яго з’яўленне палітолаг ад-значае як «вельмі важны крок, які паказаў гадоўнасць ўлады да дыялогу — у склад яго былі ўключаны і прадстаўнікі апазі-цыйных сіл».

У пацярджанне нарэшце і колькасця электаральных паказчыкаў:

— Статыстыка па сёлётных выбарах — і мясцовых, і прэзідэнцкіх — паказвае эк-тантычны змены ў актывізацыі палітычных партыі і грамадскіх аб’яднанняў.

Палітолаг звярнуў увагу на тое, што сё-

лета кандыдатамі ў дэпутаты мясцовых Са-ветаў зарэгістравана ў тры разы больш прадстаўнікоў партыі, чым на папярэдніх выбарах. Удзел у сёлётных гонцы ўзяло 12 палітычных партыі (у папярэдніх з сямю на мінулыя). Дэпутатамі было абрана 306 прадстаўнікоў палітычных партыі — 1,5% ад агульнага складу. Здавалася б нішата, аднак «калі ўлічыць, што на выбарах 2007 года гэта колькасць не даяцвала і да 1%, то гэта вельмі сур’ёзны рост», канстатуе эксперт.

Яшчэ больш істотны рост дэманст-руе актывізацыя палітычных партыі на бгучых прэзідэнцкіх выбарах:

— Калі ў 2006 годзе ў склад выбарка-маў былі ўключаны 122 прадстаўнікі партыі, то сёлета — 1760, такім чынам, рост у 14,5 раза, — заўважае В. ГІГІН.

Палітолаг назірае таксама істотныя змены ў беларускай палітычнай апазіцыі: — Я б назваў гэты працэс дэградзачыі. На мой погляд, пасля прэзідэнцкіх выбаруў павінна адбыцца істотнае кадравае, арганізацыйнае і ідэалагічнае абнаўленне бе-ларускай апазіцыі, інакш яна асуджаная на поўнае паражэнне.

Праўленая на бгучых выбарах ляль-насць пры вылучэнні кандыдатаў, фармі-раванні выбарчых камісій, на думку эксперта, паказвае, «што ўлада гатовая ісці на кан-структыўны дыялог з прадстаўнікамі палі-тычнай апазіцыі, забяспечыць нармальны выбарчы працэс — для таго, каб людзі, калі ў іх ёсць праграмы, падтрымка выбарчых чар, трыпалі ў тым ліку і органы ўлады». На яго погляд, парламенцкія выбары 2012 года прайдуць у атмасферы значна большай

актывінасці палітычных партыі у нашай краі-не. «І гэта цалкам успяваецца ў дзейную ма-дэль развіцця Рэспублікі Беларусь, якая складалася ў нас з 1994 года», — рэзюмуе палітолаг.

А як выглядае беларуская мадэль раз-віцця на міжнароднай арэне?

— Паспехі ўсім відавочныя. Апошняя з ашаламляльных падзей — выступленне прэзідэнта Літвы перад пасламі ЕС. Адбыў-ся небываль лавінападобны зрух знешняй палітыкі ЕС у дачыненні да Беларусі. Упер-шыню прэзідэнт адной з краін ЕС выказае практычна безумоўную падтрымку Аляк-сандру Лукашэнку як галоўнаму кандыда-ту ў выбарчай кампаніі. Яшчэ два гады таму такое практычна не было магчыма. Аднак сусветны фінансавы крызіс, падзеі на Каўказе шмат што змянілі. І зрабілі мно-гае для таго, каб беларуская мадэль раз-віцця стала запатрабаванай і прызнанай многімі краінамі свету, — заяўляе **Сяргей КІЗІМА, загадчык кафедры міжнарод-ных адносін Акадэміі кіравання пры Прэзідэнт, доктар палітычных навук.**

Навукоўца не выключае, што «праз год-два мы будзем гаварыць пра феномен пе-раймання беларускай эканамічнай мадэлі ў краінах, у тым ліку і Балтыі». А суседняя Украіна, паводле яго назрання, пачынае пераймаць ужо сёння, у прыватнасці, у знешняй палітыцы. І нават «ў вельмі сур’ё-зных заходніх эканаміках пачынаюць ад ад-чака глядзець на любы вопыт, і той вопыт беларускага развіцця, які раней здаваўся абсалютна непрадзатым для краін ЕС, па-чынае аналізавацца».

Палітолаг прыгадаў стратэгічнае парт-

нёрства нашай дзяржавы з Кітаем, Венесу-элай. А нашым самым галоўным экспарт-ным таварам у Венесуэлу, на думку паліто-лага, з’яўляецца апрад беларускае мадэль развіцця. «Менавіта тыя элементы, якія арыентаваны на салідарнасць, сацыяль-ную справядлівасць, роўнасць, невялікі са-цыяльны разрыў паміж самымі багатымі і самымі беднымі», — удакладняе эксперт.

На яго погляд, гэта яркая тыя элементы, якія маюць найбольш сур’ёзную прывабнасць для Лацінскай Амерыкі, «і адной Венесуэ-лай гэты эксперт беларускай мадэлі разві-цця не абмяжуецца». У той жа час ён лічыць карысным кітайскі вопыт: не знішчыць дзяр-жавы сектар, а паралельна будоваецца побач прыватны сектар.

Абмеркаваў удзельнікі сустрэчы і пер-спектывы ўступлення Беларусі ў Сусветную гандлёвую арганізацыю. Вадзім ГІГІН выка-заў думку, што «пагодзе нашай мадэлі нам бы ўступіць у СГА, магчыма, і не варта бы-ло б, з іншага боку, мы наўрад ці зможам весці гандаль у шырокім маштабе, калі туды не ўступім».

— У СГА можна ўступіць, а можна і ўпа-пацца, — мяркуе Сяргей Кізіма.

На такую думку яго навілі прыклады Украіны і Кыргызстана, якія ўступілі ў СГА на шкодных для сябе умовах. Нагадае палітолаг і пра тое, што Кітай змяшаны закупляць тую неапатрэбнай яму амеры-канскай кураціны, дзеля таго каб быць членам арганізацыі. Таму Беларусі, на-туральна, неабходна дайнае разгледзець умовы ўступлення, якія павінны карэліра-ваць з нацыянальнай мадэллю развіцця.

Зоя ВАРАНЦОВА.

Мытны саюз будзе садзейнічаць прасоўванню беларускай друкаванай прадукцыі на замежныя рынкі

Такі пункт гледжання выказаў учора журналістам міністр інфармацыі Беларусі Алег Праляскоўскі. Ён прымае ўдзел у IV міжнароднай канферэнцыі выдаўцоў і распаўсюджвальнікаў друкаванай прадукцыі «Рынак друкаванай прадукцыі ва ўмовах фарміравання Мытнага саюза Беларусі, Расіі і Казахстана», пе-радае карэспандэнт БЕЛТА.

Штогод у Беларусі будзе выдацца амаль 13 тым. Назваў кіраўнік агульным тыражом больш за 50 міль экзэмп-ляраў, або амаль шэсць кніг на ад-наго жыхара краіны, што адпавя-дае еўрапейскаму стандартам. Ім-парт друкаванай прадукцыі скла-дае прыкладна \$30 міль.

Міністр інфармацыі дадаў, што ў Беларусі ўдалося захаваць буй-ны выдавецкі структуры, а так-сама рэгіянальна і абласныя друкар-ні. Нягледзячы на тое, што гэты сегмент рынку з-за фінансавая-эканамічнага крызісу кураць «прасею», вялікіх праблем на папулярнасіх кніг у рэспубліцы няма. Алег Пра-ляскоўскі адзначыў, што Мытны саюз прызначаны ствараць адзі-ную рыначную прастору, якая буд-зе садзейнічаць прасоўванню беларускай друкаванай прадукцыі на замежныя рынкі. «Зняцце люб-вых эканамічных бар’ераў прывя-дзе да большай зацікаўленасці і адкрытасці ў плане эканомікі», — сказаў ён.

Правядзенне такіх форумуў — значная падзея. «Тут прадстаўлены выдаўцы і распаўсюджвальнікі СМІ, а гэта вельмі важная работа ва ўмовах новых тэхналогій, паколькі усё роўна кніга з’яўляецца для нас важным сродкам атрымання інфармацыі», — адзначыў Алег Праля-скоўскі, дадаўшы, што спецыялісты, якія прымаюць удзел у форуме, вы-конваюць важную сацыяльную і гу-манітарную функцыі.

У сваю чаргу першы намеснік міністра інфармацыі Лілія Ананіч выказала надзею, што вынікам канферэнцыі стануць новыя кан-такты і новыя поспехі. «Мы заціка-ўлены ў тым, каб было больш маг-чымася ў прасоўванні нашай прадукцыі на замежныя рынкі», — рэзюмавала яна.

ШЧАСЦЕ НАША

Дзеці падкінулі пад дзверы... А вось дзецьмі гандлююць... Людзямі гандлююць, і гонарам. Скінхэды пабілі выхадцаў з іншай краіны... Чалавек шукае жонку, якая паехала на заробкі... Чалавек забівае тых, каго лічыць віванатамі ў сваіх жышчасцях... Чалавек проста забівае, таму што не ведае, хто ён і хто іншыя... Чалавек губляе сэнс жыцця. Чалавек жыве без любові... Але ёсць і такое: чалавек адмаўляецца удзельнічаць ў безудалі. Чалавек хоча заставацца чалавекам.

Тэмы фільмаў, якія былі прадстаўлены на фестывалі сё-лета, часам нагадвалі старонкі газет з публікацыямі на вост-ра-сацыяльныя тэмы і надзвычайныя тэлепраграмы.

Айчыны глядач пагрузіў у фестывальнае кіно і напоў-нічу адчуў, што гэта такое. Кіно, дзе ёсць асаблівы погляд на сучаснасць. Кіно, якое родам са сваёй стагоддзя і ўжо гаворыць пра небяспекі, якія нясе час чалавеку. Кіно, якое нёбта крычыць: самае складанае сёння — абараніць чала-века ад знікнення ў ім чалавечага пачатку. Але такое кіно ўспрымаецца няпроста і неадначасна ў нас, у цяжкі, ста-більны, сацыяльнаскіраванай краіне, дзе людзі ідуць у кі-на дзеля стаючых эмоцый. Чаго хоча глядач і што яму пра-паўнава фестываль?

Найбольшую колькасць балаў сёлета набрала **венесуэ-льская стужка «Брат»**, якая сёлета была прызнана лепшай на Маскоўскім міжнародным кінафестывалі. Гледзучы зразумець можа, бо ў гэтым фільме ёсць дзе папалкаў і ёсць дзе па-радавацца. Гэты ж фільм адзначаны **спецыяльным прызам Прэзідэнта Беларусі «За гуманізм і духоўнасць у кіно»**. Духоўнасць па-венесуэльская жыццяздэятна і жыццёсцяв-радзільная. Два хлопцы з беднага квартала Каракаса зма-гаюцца за магчымасць звырацца з крмінальнага кола і за-ваважаць свой шанец у жыцці, падлісваючы добры футбольны кантракт. Складанасць барацьбы за сваю будучыню павяліч-ваецца пасля выпадковага забойства матчы, калі кожны з братоў мітусіцца паміж помстай і справай. У выніку перамагае будучыня. Артысты, выканаўцы галоўных ролі ў Венесуэле, сталі героямі «Лістапада», публіка актывна цікавілася іх пла-намі. Аказалася, што для аднаго з іх — Фернандэ Марэна — здымкі ў кіно сапраўды сталі змайной у жыцці, бо дагэтуль хлопец займаўся экстрэмальным лёдам спорту.

Адметна, што геранія фільма «Стракатае змярканне» Людміла Гурчанка таксама змяніла дзеля яго прафесію, стаўшы рожысёрам. І гэтае шчыльнае жаночае кіно вельмі ўпадабаў беларускі глядач, які паставіў гэтую стужку вышэй за іншыя з шыкоўнай пазаконкурснай праграмы.

Вось толькі пры гэтых глянцкіх сімптыі — адзін...

Беларускі «Фестываль фестывалу» зрабіў сёлета крок у бок іншага кіно. Нават не крок, а скачок. Мала таго, што стужка, якія былі прызнаныя і атрымалі прызы на лепшых фестывалях свету, паказалі ў Мінску. Яшчэ адмысловы конкурс сёлета прадстаўляў сусветныя кінабодыцы. Гэтыя фільмы былі важныя ўжо дзеля таго, каб зразумець, у якім кірунку ідзе сёння аўтарскае кіно, пра што трэба здымаць, каб фільм быў адзначаны на фестывалях і прыцягнуў увагу крытыкі. Дабютыя замежныя фільмы адзначалі асобнае журы, узначальвала якое кінарэжысёр Людміла Саенкова.

Лепшым фільмам конкурсу «Молодзё на маршы» пры-зналі **перуанскі «Кастрычнік» (аўтары Даніэль Вега, Дыя-го Вега)**. За яго прызначаны прыз імя Віктара Турава. Фільм пра тое, як незвычайна можа змяняцца жыццё чала-века пад уд

Фота Ірыны САВОСІНАЙ.

Анато́ль ЛЮБЧА́НКА — старшыня Савета Магілёўскай абласной арганізацыі Беларускага грамадскага аб'яднання ветэранаў. Ён родам з глыбіні Ча-вускага раёна. Бацька закончыў 4 класы царкоўна-прыходскай школы, маці была непісьменная. Але трое з іх чатырох дзяцей атрымалі вышэйшую адукацыю. Анато́ль Любчанка стаў інжынерам лясной гаспадаркі. Ён працаваў у камсамоле, партыйных і саветскіх органах. Ветэран вайны ў Афганістане. Шмат гадоў кіраваў абласнымі прафсаюзамі, а потым узначыў ветэранскую арганізацыю Магілёўшчыны.

— Усебеларускі сход — падзея неардынарная. Для мяне абсалютна гэта і прыёмна, і трывожна. Таму што я на сябе бяру адказнасць, якая стаіць за падпісаннем рэзалюцыі і мандата. За што прагаласую — за тое абавязаны буду адказваць, садежныячы выкананню рашэнняў.

— **Вы ўжо не першым раз будзеце браць удзел ва Усебеларускім сходзе?**

— Так. Я быў на самым першым сходзе. Гэта было даўно, і абсалютна ла, што за гэты час шмат змянілася ў краіне і яе рэгіёнах.

— Я цяжка падтрымліваю нашага Прэзідэнта за яго патрабавальнасць, за яго справы. І за аб'ектыўны падыход да зробленага і да працы жонкага чалавека, асабліва што датычыцца чыноўнікаў. І калі кажаць аб'ектыўна, то з часу ад першага Усебеларускага сходу мы і нешта страцілі. Асабліва наша ветэранская сям'я.

— **Што вы маеце на ўвазе?**

— У гэтым сезоне мы страцілі

льготы на праезд, лекі, камунальныя плацджы. Гэта ўсё нялёгка і адбываецца на людзях. Варта сказаць пра гэтыя трывогі. Пенсія ў нас не вельмі вялікая, і чаму састарэлы чалавек павінен плаціць за ўсё так жа сама, як і чалавек, які зарабляе сёння мільён, два ці 500 долараў? Ужо адпрацаваў сваё і стварыў усё, што здолее.

А няўжо мы не заслужылі льготнага праезду? Нам, вядома, крыўдна. Але яшчэ больш крыўдна, калі на роўныя з дзяццямі плаціць за праезд у аўтобусе дзіця. Яно займае ў 5 разоў меней месца, але плаціць з бацькоўскага заробку, колькі і дарослы чалавек.

Я размаўляў з людзьмі сярэдняга дастатку, і жанчына, якая працуе ў краме, расказала, што мае заробак у 700 тысяч рублёў і дваіх дзяцей. І яна яшчэ павіна добра праціць, ці насіць дзецям працяныя кветкі, каб адправіць іх у секцыю. Нам, ветэранам, за дзяцей крыўдна.

— **Але льготы на праезд у камп'ютэрныя мясцовыя Саветы, а вы якраз дэпутат Магілёўскага абласнага Савета дэпутатаў.**

— Я падмаўляў гэтак пыхціце на сеці. Мне адказалі: прабачце, але на гэты не прадугледжаны сродкі ў бюджэце. Ад варот паварот. Але хачу, каб ведалі, што нас гэта хвалюе, турбуе. Няхай ужо мы, пенсі-

янеры, як-небудзь пражывём без гэтай льготы, але дзеці — гэта ж сапраўды наша будучыня.

— **Вы гаворыце пра страты, але выказаце шчырую падтрымку кіраўніцтву краіны.**

— Усё пазнаецца і ацэньваецца ў параўнанні. Я пражыў жыццё, мне неўзабаве 75 гадоў. Я ўсё бачыў: розныя рэжымы, усялякую палітыку. Я нямала бываў за мяжой і цяпер назіраю, як жывуць нашы блізкія і далёкія суседзі. Няма навокал такой краіны, якая б адчувала сябе так жа ўпэўнена, як наша Беларусь. Няма такой краіны, якой бы зайздросцілі, як нашай. Гэта наш гонар і упэўненасць у заўтрашнім дні. Нават пры недахопах і стратах.

— **Напэўна, заўсёды важнае пытанне для пенсінераў — магчымасць працаваць.**

— Я праўду ўдзел у з'ездзе Федэрацыі прафсаюзаў і на свае вушы чуў выступленне Прэзідэнта. Ён жа на душу паклаў свой клопат пра ветэранаў вайны і працы. Скажаў, каб не чапалі пенсінераў — дастаткова ў нас працоўных месцаў. І ўсім, хто хоча працаваць і адказна ставіцца да сваёй працы, трэба дапамагаць, а не абмяжываць.

Гэта правільна, але ёсць і іншы перакосяк. Напрыклад, мой працоўны каэфіцыент складае 2,87. Але які толькі я пераступіў парог працы — толькі 1,3. Чаму? Калі я зарабі-

Алена ДЗЕВОЙНА
(8 017) 287 19 68

былі, і мы ўдзячныя абласной уладзе, што такія звароты аддавалі на справядлівы разгляд у ветэранскай арганізацыі.

— **Маладзё заўсёды прагне перамаць да лепшага, а старэйшае і вопытнае пакаленне дбае пра захаванне здабыткаў. Як вам бачыцца сітуацыя з гэтай супярэчнасцю ў нашым грамадстве?**

— Няма сумненняў, што ў першую чаргу трэба захаваць тое, што ёсць. Ветэраны — за стабільнасць нашай дзяржавы. А лепшая будучыня — хто ж яе не жадае для сябе і сваіх дзяцей? Усе, і мы таксама. Мы спадзяёмся, што павялічыцца пенсійнае забеспячэнне. Эканамічныя падставы, я лічу, для гэтага ёсць. Ёсць упэўненасць, што заўтра будзе лепей, чым сёння. Хоць, калі шчыра, і сёння нармальна.

— **Калі ў вас будзе магчымасць выступіць на сходзе, што вы скажаце яго ўдзельнікам і кіраўніцтву краіны?**

— Падзякую за тое, што маем. Выкажу надзею, каб больш не было страт. Што было — тое было, будзем жыць і працаваць далей. Я б звярнуўся да людзей: няхай кожны робіць усё магчымае, каб адчуваць сябе лепей у нашай незалежнай і квітнеючай краіне.

Гутарыла Ілона ІВАНОВА.

ЦІ ПРЫЖЫВЕЦА Ў БЕЛАРУСІ ДЗЕНЬ БЕЗ ПАКУПАК?

Што вы прымаеце пад увагу, калі набываеце прадукты ў супермаркце? Ці гатовыя вы адмовіцца ад пакупкі прадукту, які вам падабаецца, калі даведаецеся, што яго вытворчасць шкодна для здароўя людзей або можа пагоршыць стан навакольнага асяроддзя? Ці гатовы вы плаціць больш за прадукты, экалагічна чысція якіх пацверджана аўтарытэтнымі арганізацыямі? Гэтыя пытанні былі адрававаць ўдзельнікам сацыялагічнага даследавання, якое праводзілася ў рамках партнёрскага праекта «Устойлівае спажыванне для паліпашчэння якасці жыцця», які выконваецца беларускімі экалагічнымі арганізацыямі, што ўтвараюць сетку «Зялёнае партнёрства», Беларускім таварыствам абароны спажываўцоў і арганізацыяй з Нідэрландаў Milieucontact International.

Гэтыя пытанні здаюцца лёгкамі толькі на першы погляд, бо ў адрозненне ад тых жа еўрапейскіх краін, дзе «зялёнае спажыванне» прапагандуецца не адзін дзесятак гадоў і знайшло ўжо сотні тысяч сваіх прыхільнікаў, у Беларусі пераважна большасць спажываўцоў не мае ніякага ўяўлення пра тое, як наш лад жыцця можа ўплываць на будучыню планеты. Мы ўсё любім смачна есці і піць, прыгожа апранацца, набываць апошнія навінкі тэхнікі, ездзіць на сучасным аўтамабілі, мяняць рэгулярна мабільныя тэлефоны. Аднак мала хто ведае, што пасля вытворчасці мабільнага тэлефона застаецца ажно 75(!) кілаграмаў розных адходаў. Падлічана, што з 2008 па 2010 гады колькасць выпушчаных мабільных тэлефонаў павялічылася ў шэсць ўдвая. І хоць тэрмін службы мабільнікаў складае 7 гадоў, мы мяняем іх у сярэднім кожны 18 месяцаў. Зваляк на планеце становіцца ўсё больш і больш, хоць значную частку адходаў можна было б выкарыстаць як другасную сыравіну. Рэсурсы планеты вычэрпваюцца — зямля не паспявае аднаўляць ваду, нафту, газ, вугаль, свае жывёльныя і раслінныя рэсурсы. Урад-ляцце глебы ўдаецца падтрымліваць толькі за кошт угнаенняў. Мільёны людзей у розных краінах ужо ўсведомілі, у якую пастку можа трапіць чалавецтва, калі не зменшыць свой узровень спажывання і калі мы ўсё будзем і далей жыць па прынцыпе «на мой век хопіць».

Лад жыцця, да якога яны прыйшлі, называецца ўстойлівым або «зялёным» спажываннем. Такі падыход называецца таксама дружалюбным да прыроды. Устойлівае спажыванне — свядомы выбар у бок экалагічнага стылю жыцця: выбар і ўладаванне больш экалагічна эфектыўнага жылля, адмова ад выкарыстання аднаразовых тавараў, змяняшчэнне колькасці адходаў, выкарыстанне грамадскага транспарту замест асабістых аўто, мінімізацыя выкарыстання хімічных рэчываў (мыльных і ачышчальных сродкаў), выкарыстанне больш экалагічных і энэргазберагальных тавараў у побыце, спажыванне прадуктаў, вырабленых непдалёку ад месца пражывання, а не прывеззеных за тысячы кіламетраў. Працэсій кажучы, устойлівае

спажыванне — гэта спажыванне, бяспечнае і для чалавека, і для навакольнага асяроддзя на ўсёх этапах: вытворчасці тавараў ці прадуктаў, іх спажывання і ўтылізацыі (у тым ліку ўпадку). Аднак ці знаёмія беларускія спажываўцы з гэтым тэрмінам? Інтэрв'юіраванне спажываўцоў праходзіла ў буйных харчовых крамах піццэрадоў: Брэста, Баранавічы, Гомеля, Мінска і Магілёва. Для таго, каб ахапіць усё сацыяльныя пласты насельніцтва, наведвалі магазіны не толькі ў цэнтры гарадоў, але і ў спальных і прамысловых раёнах. Для атрымання больш аб'ектыўнай карціны на большасць пытанняў рэспандэнты давалі адказы ў адвольнай форме, без выбару падказак. Узрост рэспандэнтаў вагаўся ад 15 да 60 гадоў.

— Станоўча на пытанне, ці ведаеце вы, што такое ўстойлівае спажыванне, адказала 25 працэнтаў адказаў, а 75 працэнтаў далі адмоўныя адказы. — расказвае загадчыца кафедры сацыяльнай камунікацыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, кандыдат сацыялагічных навук **Вольга ЦЯРЭШЧАНКА**. — Тыя, хто далі станоўчы адказ, павінны былі дадаткова растлумачыць сваё разуменне гэтага тэрміну без вонкавай падказкі. Правільнымі лічыліся адказы, якія звязваюць устойлівае спажыванне з адсутнасцю шкоды для здароўя людзей і навакольнага асяроддзя. Поўныя правільныя адказы былі атрыманы толькі ад 10 рэспандэнтаў з больш чым дзвюх тысяч (што складае ўсяго 0,5 працэнта ад іх агульнай колькасці). Яшчэ 2,5 працэнтаў рэспандэнтаў звязалі ўстойлівае спажыванне толькі з адсутнасцю шкоды для здароўя людзей і 2 працэнты — толькі з адсутнасцю шкоды для навакольнага асяроддзя. Яшчэ 20 працэнтаў рэспандэнтаў, якія

лічачы, што яны ведаюць тэрмін, звязалі ўстойлівае спажыванне са стабільным спажываннем, гэта значыць са спажываннем прадуктаў у той жа колькасці і якасці. Адзін рэспандэнт вызначыў устойлівае спажыванне як інфарма-

— ад прадуктаў, якія могуць пагоршыць стан навакольнага асяроддзя. Значная частка рэспандэнтаў (71 працэнт) таксама разумоюць, што экалагічна чыстыя прадукты могуць каштаваць даражэй і гатовы за іх плаціць. Праўда, «цэнавая эластычнасць» попыту на такія прадукты невялікая: плаціць на 10 працэнтаў больш за звычайную ціну згодныя толькі 48 працэнтаў ад рэспандэнтаў, якія не супраць больш высокіх цен на экалагічна чыстыя прадукты. Прычым часцей да больш высокай аплаты экалагічна чыстыя прадуктаў гатовыя рэспандэнты з высокім узроўнем даходаў.

Увагу на састаў прадукту звяртаюць 40 працэнтаў рэспандэнтаў. Адсутнасці давак надаюць значэнне 15 працэнтаў аптытычых. 9 працэнтаў улічваюць экалагічную чысціню пры выбары прадуктаў, праўда, цяжка ацаніць, якімі крытэрыямі пры гэтым кіруюцца. 6 працэнтаў стараюцца пакупіць прадукты, якія не ўтрымліваюць ГМА. Толькі 0,5 працэнта пакупнікоў аддаюць перавагу прадуктам ва ўпакоўках, што перапрацоўваюцца, хоць адпаведныя маркіроўкі, у адрозненне ад маркіроўкаў экалагічнай чысціні (натуральнасці) прадуктаў сустракаюцца даволі часта.

На пытанне «Ці лічыце вы, што ў магазінах, якія вы наведваеце, маецца дастатковы выбар экалагічных прадуктаў?» толькі 26 працэнтаў рэспандэнтаў далі станоўчы ад-

— ад прадуктаў, якія могуць пагоршыць стан навакольнага асяроддзя. Значная частка рэспандэнтаў (71 працэнт) таксама разумоюць, што экалагічна чыстыя прадукты могуць каштаваць даражэй і гатовы за іх плаціць. Праўда, «цэнавая эластычнасць» попыту на такія прадукты невялікая: плаціць на 10 працэнтаў больш за звычайную ціну згодныя толькі 48 працэнтаў ад рэспандэнтаў, якія не супраць больш высокіх цен на экалагічна чыстыя прадукты. Прычым часцей да больш высокай аплаты экалагічна чыстыя прадуктаў гатовыя рэспандэнты з высокім узроўнем даходаў.

Увагу на састаў прадукту звяртаюць 40 працэнтаў рэспандэнтаў. Адсутнасці давак надаюць значэнне 15 працэнтаў аптытычых. 9 працэнтаў улічваюць экалагічную чысціню пры выбары прадуктаў, праўда, цяжка ацаніць, якімі крытэрыямі пры гэтым кіруюцца. 6 працэнтаў стараюцца пакупіць прадукты, якія не ўтрымліваюць ГМА. Толькі 0,5 працэнта пакупнікоў аддаюць перавагу прадуктам ва ўпакоўках, што перапрацоўваюцца, хоць адпаведныя маркіроўкі, у адрозненне ад маркіроўкаў экалагічнай чысціні (натуральнасці) прадуктаў сустракаюцца даволі часта.

На пытанне «Ці лічыце вы, што ў магазінах, якія вы наведваеце, маецца дастатковы выбар экалагічных прадуктаў?» толькі 26 працэнтаў рэспандэнтаў далі станоўчы ад-

— ад прадуктаў, якія могуць пагоршыць стан навакольнага асяроддзя. Значная частка рэспандэнтаў (71 працэнт) таксама разумоюць, што экалагічна чыстыя прадукты могуць каштаваць даражэй і гатовы за іх плаціць. Праўда, «цэнавая эластычнасць» попыту на такія прадукты невялікая: плаціць на 10 працэнтаў больш за звычайную ціну згодныя толькі 48 працэнтаў ад рэспандэнтаў, якія не супраць больш высокіх цен на экалагічна чыстыя прадукты. Прычым часцей да больш высокай аплаты экалагічна чыстыя прадуктаў гатовыя рэспандэнты з высокім узроўнем даходаў.

Увагу на састаў прадукту звяртаюць 40 працэнтаў рэспандэнтаў. Адсутнасці давак надаюць значэнне 15 працэнтаў аптытычых. 9 працэнтаў улічваюць экалагічную чысціню пры выбары прадуктаў, праўда, цяжка ацаніць, якімі крытэрыямі пры гэтым кіруюцца. 6 працэнтаў стараюцца пакупіць прадукты, якія не ўтрымліваюць ГМА. Толькі 0,5 працэнта пакупнікоў аддаюць перавагу прадуктам ва ўпакоўках, што перапрацоўваюцца, хоць адпаведныя маркіроўкі, у адрозненне ад маркіроўкаў экалагічнай чысціні (натуральнасці) прадуктаў сустракаюцца даволі часта.

На пытанне «Ці лічыце вы, што ў магазінах, якія вы наведваеце, маецца дастатковы выбар экалагічных прадуктаў?» толькі 26 працэнтаў рэспандэнтаў далі станоўчы ад-

— ад прадуктаў, якія могуць пагоршыць стан навакольнага асяроддзя. Значная частка рэспандэнтаў (71 працэнт) таксама разумоюць, што экалагічна чыстыя прадукты могуць каштаваць даражэй і гатовы за іх плаціць. Праўда, «цэнавая эластычнасць» попыту на такія прадукты невялікая: плаціць на 10 працэнтаў больш за звычайную ціну згодныя толькі 48 працэнтаў ад рэспандэнтаў, якія не супраць больш высокіх цен на экалагічна чыстыя прадукты. Прычым часцей да больш высокай аплаты экалагічна чыстыя прадуктаў гатовыя рэспандэнты з высокім узроўнем даходаў.

Увагу на састаў прадукту звяртаюць 40 працэнтаў рэспандэнтаў. Адсутнасці давак надаюць значэнне 15 працэнтаў аптытычых. 9 працэнтаў улічваюць экалагічную чысціню пры выбары прадуктаў, праўда, цяжка ацаніць, якімі крытэрыямі пры гэтым кіруюцца. 6 працэнтаў стараюцца пакупіць прадукты, якія не ўтрымліваюць ГМА. Толькі 0,5 працэнта пакупнікоў аддаюць перавагу прадуктам ва ўпакоўках, што перапрацоўваюцца, хоць адпаведныя маркіроўкі, у адрозненне ад маркіроўкаў экалагічнай чысціні (натуральнасці) прадуктаў сустракаюцца даволі часта.

На пытанне «Ці лічыце вы, што ў магазінах, якія вы наведваеце, маецца дастатковы выбар экалагічных прадуктаў?» толькі 26 працэнтаў рэспандэнтаў далі станоўчы ад-

— ад прадуктаў, якія могуць пагоршыць стан навакольнага асяроддзя. Значная частка рэспандэнтаў (71 працэнт) таксама разумоюць, што экалагічна чыстыя прадукты могуць каштаваць даражэй і гатовы за іх плаціць. Праўда, «цэнавая эластычнасць» попыту на такія прадукты невялікая: плаціць на 10 працэнтаў больш за звычайную ціну згодныя толькі 48 працэнтаў ад рэспандэнтаў, якія не супраць больш высокіх цен на экалагічна чыстыя прадукты. Прычым часцей да больш высокай аплаты экалагічна чыстыя прадуктаў гатовыя рэспандэнты з высокім узроўнем даходаў.

Увагу на састаў прадукту звяртаюць 40 працэнтаў рэспандэнтаў. Адсутнасці давак надаюць значэнне 15 працэнтаў аптытычых. 9 працэнтаў улічваюць экалагічную чысціню пры выбары прадуктаў, праўда, цяжка ацаніць, якімі крытэрыямі пры гэтым кіруюцца. 6 працэнтаў стараюцца пакупіць прадукты, якія не ўтрымліваюць ГМА. Толькі 0,5 працэнта пакупнікоў аддаюць перавагу прадуктам ва ўпакоўках, што перапрацоўваюцца, хоць адпаведныя маркіроўкі, у адрозненне ад маркіроўкаў экалагічнай чысціні (натуральнасці) прадуктаў сустракаюцца даволі часта.

На пытанне «Ці лічыце вы, што ў магазінах, якія вы наведваеце, маецца дастатковы выбар экалагічных прадуктаў?» толькі 26 працэнтаў рэспандэнтаў далі станоўчы ад-

— ад прадуктаў, якія могуць пагоршыць стан навакольнага асяроддзя. Значная частка рэспандэнтаў (71 працэнт) таксама разумоюць, што экалагічна чыстыя прадукты могуць каштаваць даражэй і гатовы за іх плаціць. Праўда, «цэнавая эластычнасць» попыту на такія прадукты невялікая: плаціць на 10 працэнтаў больш за звычайную ціну згодныя толькі 48 працэнтаў ад рэспандэнтаў, якія не супраць больш высокіх цен на экалагічна чыстыя прадукты. Прычым часцей да больш высокай аплаты экалагічна чыстыя прадуктаў гатовыя рэспандэнты з высокім узроўнем даходаў.

Увагу на састаў прадукту звяртаюць 40 працэнтаў рэспандэнтаў. Адсутнасці давак надаюць значэнне 15 працэнтаў аптытычых. 9 працэнтаў улічваюць экалагічную чысціню пры выбары прадуктаў, праўда, цяжка ацаніць, якімі крытэрыямі пры гэтым кіруюцца. 6 працэнтаў стараюцца пакупіць прадукты, якія не ўтрымліваюць ГМА. Толькі 0,5 працэнта пакупнікоў аддаюць перавагу прадуктам ва ўпакоўках, што перапрацоўваюцца, хоць адпаведныя маркіроўкі, у адрозненне ад маркіроўкаў экалагічнай чысціні (натуральнасці) прадуктаў сустракаюцца даволі часта.

На пытанне «Ці лічыце вы, што ў магазінах, якія вы наведваеце, маецца дастатковы выбар экалагічных прадуктаў?» толькі 26 працэнтаў рэспандэнтаў далі станоўчы ад-

3-ЗА «МІНЁРА» ЭВАКУЯВАЛІ КАЛЯ ТРОХ ТЫСЯЧ ЧАЛВЕК

Людзям прыйшлося тэрмінова пакідаць свае працоўныя месцы і пераважна заняты пасля звонка невядомага злымысніка.

Як паведаміла прэс-афіцэр Фрунзенскага РУУС Аля Галубовіч, трывожны званок паступіў на тэлефон МНС «101»: мужчына папярэдзіў пра тое, што ў Мінску замінраваны будынак па адрасе Ціміразава, 9, і павесіў трубку. У гадзінны будынку месціцца забудаваныя ўстановы, каледж, гандлёвы цэнтр, офісы шэрагу прадпрыемстваў, а таму адпаведным службам прыйшлося эвакуюваць шмат людзей. Як высветлілася, пагроза невядомага не спрадзілася — выбуховае прыстававанне не было знойдзена, а таму ўжо на пачатку другой гадзіны для людзі змаглі вярнуцца на працу. Вядзецца пошук «жартаўніка».

Ігар ГРЫШЫН.

У НОВУЮ ШКОЛУ — З НОВЫМІ ВЕДАМІ

Менавіта такі падтэкст насілі ўрачыстасці ў пасёлку Мірны Баранавіцкага раёна з нагоды адкрыцця новай сярэдняй школы. Пажадаць шчаслівага плавання новай школе прыехаў старшыня Брэсцкага абласнага Савета дэпутатаў СУМАР (на фота справа). Яго прамова перад вучнямі, настаўнікамі, гасцямі наліла кароткі і зразумелы характар: нягледзячы на няпростыя эканамічныя ўмовы, дзяржава знаходзіць сродкі, каб будаваць такія палачы ведаў. Дарэчы, як падкрэсліў кіраўнік Брэсцкага, цаперашні будынак з усёй інфраструктурай, дзе ішчэ разамыясяці і дзіцячы садок, каштаваў бюджэту прыкладна 12 мільярд рублёў. Але ж гэтыя ўкладанні ў інтэлектуальнае развіццё маладога пакалення беларускай разлічаны на перспектывы, акупяцца ўжо заўтра.

Канстанцін Андрэевіч асабліва засяродзіў увагу аўдыторыі на тым, што цаперашнія ўмовы навучання ўпрапорных і цёплых класах не ідуць ні ў якое параўнанне з тым, што было ў старой школе, якая знаходзіцца ў суседняй вёсцы Малахоўка. Так што зараз застаецца толькі добра вучыцца. У пацярджаным сваім слоў ён перадаў дырэктару гэтай навучальнай установы Аляксееву ЖДАНОВІЧУ падарунак у выглядзе інтэрактыўнай дошкі, а юным вучням — сімвалічныя ключ ад школы. Газета «Звязда» таксама ў даўгу не засталася. На правах выпускніка-медаліста Малахоўскага сярэдняй школы Узору 1985 года аўтар гэтых радкоў ўручыў на-сценны і настольны фірменныя гадзіннікі з лагатыпам газеты. Сумесна з партнёрамі з кампаніі «ХатБер-М» была падарана вялікая колькасць школьна-пісьмо-вых рэчў, ад імя Беларускай асацыяцыі спартыўнай прэсы і ад сябе асабіста падарылі чатыры мячы: два футбольныя, валебольны і гандбольны. Што называецца, вучыцца і спортам займацца.

Пасля сумеснага параварання чыровай стужкі разам з кіраўніком Баранавіцкага раёна Мікалаем Язубцом губернатар у суправаджэнні гасцей адпра-віўся ў «краіну ведаў». Колькасць хімічных элементаў

у табліцы Мендзялеева? Колькі ў метры дэцыметраў? А яшчэ — тэст на веданне беларускай мовы. Вучні з хваляваннем слухалі пытанні высокага гасця, аднак адказы давалі правільныя. На развітанне Канстанцін Сумар пажадаў школьнікам і настаўнікам поспехаў у вучобе. А ў размове з дарослымі, якія абступілі губернатара і задалі самыя разнастайныя пытанні, ён імкнуўся імгненна раставіць усё кропкі над «і». Дзяржава, сказаў Канстанцін Андрэевіч, на ўзроўні сельсавета, раённага альбо гарадскога выканаўчых камітэтаў, абласнай улады робіць усё, каб наша жывіцца было максімальна камфортным. Калі ж ёсць факты безгаспадарчасці і чыноўніцкай валакіты, то з гэтым трэба неадкладна змагацца. Але ж многае ў наведзеным парадку як на зямлі, так і ў душы залежыць ад кожнага з нас. Таму падчас не варта скідаць праблемы на суседа, а ўзяцца вырашыць іх самому.

Слухачы ківалі галовамі ў знак уважы — значыць, словы губернатара аказаліся правільнымі. А цяпер — за працу.

Уладзімір ДЗАНОВІЧ.
Мінск—Баранавічы.

ЖЫВЯЦА ЗЯМЛЯ

ЛАСЁВАЯ РАЊІЦА

ПРАМОЕ ЎКЛЮЧЭННЕ

ШТО прымушае чалавека сьнедаць у 04:30 ранку? Калі б мы жылі ў Турцыі, я падумаў бы, што Рамадан. Але не. У вядучых Першага канала Беларускага радыё, якія працуюць у першую змену, ішчага варыянт проста няма: прамы эфір пачынаецца ўжо ў шэсць...

Напярэдадні любімо Беларускага радыё карэспандэнт «Звязды» завітаў у гасці да калег-радыёшчытнікаў і паназіраў за тым, як праходзіць дзень самага вядомага радыё краіны. А яшчэ — даведаўся, ці п'юць вядучыя для паліпшэння галасу курныя яйкі, што робіць, каб не праспаць ранішні эфір і адкуль кіравнік праграмы «Моўная хвілінка» бярэ прыклады для эфіру. Але пра ўсё па парадку.

Тры будзільнікі, каб прагнуць

Павел ЛАЗОВІК працуе на радыё ўжо дзевяты год. У дзяцінстве ён марыў аб прафесіі медыка. Але шэфства над школьнай газетай зрабіла сваё, і хлопца пайшоў на журфак. Сёння яго голас гучыць у эфіры кожны дзень.

Сёння ў Паўла першая змена: — Я чалавек, якому, каб прагнуць, патрэбны знешнія раздражняльнікі. Ціхенька устаць і збірацца на працу ў цэмеры — гэта не для мяне. Мне патрэбны яркае святло, музыка, радыё, душ, сьняданак па магчымасці... Гэта больш настроівае на працоўны лад.

Восенню і зімой працягваюцца цяжкі: цёмна і птушак няма. Здаецца, што ўвесь горад спіць і толькі табе аднаму трэба ўставаць. Плюс наша беларуская звычка адключыць будзільнік і паляжаць «яшчэ пяць хвілін». А гэта небяспечна праспанымі. Таму мяне будзіць будзільнік і два мабільныя — усё заведзена на розны час.

Ці былі выпадкі, калі устаць своечасова не атрымлівалася?

— Праспаць? — У асцярогай пераплатываю. — Не, такога не было. Вадзіцель дзержурнай машыны, якая цябе забірае ў 05:20, абавязкова дакаваецца і вызвітанні. Па дарозе на працу выкарыстоўваеш любую вольную хвілінку, каб распрацаваць звязкі, таму вадзіцель ужо прывык да нашых дзівосаў (усміхаецца).

Курныя яйкі для галасу не п'яць?

— Не, такога не было, зрэдку — пераляліныя яйкі. Увогуле, стараюся выключыць з харчавання прадукты, якія могуць негатыўна уплываць на галас, — арэхі, семкі, малочныя прадукты — усё тлустасе. Сьняданак радыёвядучага? Лёгка

ежа, якая проста дапамагае прагнуць. Звычайна гэта гарбата альбо кава і ёгурт ці тважож.

— Пагадзіцеся, добра быць пішчым журналістам: ніхто цябе не чуе...

— У нас яшчэ лепш — нас яшчэ ніхто і не бачыць (смяецца).

Узгадваючы свае адчуванні падчас першага прамого эфіру, Павел адзначае: «З кожным эфірам хваляванне крыху меншае, а ўпэўненасці больш. Ужо не заўважаеш дробязяў, на якія траціш нервы і час на першым эфіры: а як буду гаварыць, што буду гаварыць, як уключаць мікрафон. Пасля ўсё робіш на аўтаматызме: галава працуе і рукі робяць. Слухач можа і не заўважыць, што штосьці на эфіры не атрымліваецца. Мы ж заўсёды адчуваем, у чым былі хібы. Але, калі адчуваеш падтрымку слухачоў, усё атрымліваецца акрамя таго, як ты хацеў. Гэта не можа не радаваць».

Павел звязваецца па тэлефоне з дзержурным сінхронкам Святлана РЫБАКОВАЙ — і слухачы даведваюцца пра самыя цёплыя дзень у гісторыі метазаагляранняў, пазначаныя сьняжанымі датамі — 1927 год. На гадзінніку — хутка дзевяць. Павел толькі што адпрацаваў ранішняю змену, уступіўшы мецца ля мікрафона сваёй калезе...

Цуд радыё ў тым, што цябе пазнаюць незнаёмыя табе людзі

...На сцяне эфірнай студыі — вялікі гадзіннік з секунднай стрэлкай. Часам нават здаецца, што ты чуеш рух. Праз акно прабегаюць рэдкія промні асенняга сонца, але гучыцца, як іх не бачыць: уся яго увага сканцэнтраваная на мікшаўскім пульсе. Насуфраць яго ў на-

вухніках сядзіць карэспандэнт з лістамі паперы ў руках. Поўная га-тоўнасць. І... тры-два адзін.

— Дзевяць гадзін у Беларусі. З навінамі ў студыі Вольга СЯМАШКА, добры дзень.

Журналіст, які чытае навіны ў прамым эфіры, павінен не толькі сам іх знайсці і апрацаваць. Падрыхтаваныя навіны спаткаюць трэба занесці на зацярджэнне на другі

Вольга СЯМАШКА: «Прамы эфір расслабляе не дае».

павярх да дырэктара вяснянны, адкуль — на трэці павярх да стылістаў і толькі пасля вяртання на другі павярх у эфірную студыю... Гэта пры тым, што навіны чытаюцца кожную гадзіну, і кожную гадзіну гэта павіны быць «новыя навіны».

— За дзень я ў курсе 90 працэнтаў навін, што адбыліся ў краіне, — распавядае абавяна вядучая Вольга СЯМАШКА. — Звычайна ў адным выпуску — 6-7 навін. Сінхрон займае ад 40 хвілін да хвілінкі. Навіны мы не проста збіраем, але працуем і як перакладчыкі. Адаптуем тэкст, сочым, каб гэта было каротка і зразумела, каб у іх было менш лібаў.

Уначы не працуем, але тэксты сьняцца

Стыльрэдактары. Людзі гэтага прафесіі запатрабаваны не толькі ў кожнай газеце, але і на кожным тэлеканале. Беларускае радыё — не выключэнне.

— Мы павіны вычытаць падрыхтаваныя журналістам тэксты і адправіць яго ў эфір без памылкі, — раскрываюць «Звяздзе» свае

ПЫТАННЕ У СТУДЫЮ:

— Уявіце, што на Марсе знайшлі ўмовы для жыцця. Тэрмінова набіраецца адмыслова група радыёшчытнікаў, якія будуць весці адтуль прамыя ўключэнні. Ці згадзіліся б паехаць? Адказвае Наталія КАВАЛЬСКАЯ:

— Безумоўна. Я па натуре чалавек, якому неабходна куды-небудзь ехаць, што-небудзь бачыць і пра што-небудзь расказаць. У сваім першым рэпартажы адтуль я расказала б, як выглядаюць марсіянцы і чым яны адрозніваюцца ад беларусаў.

мална сабраны і сканцэнтраваны. Галоўнае — эфір, пасля — хоць папач.

У Вольгі за плячымі ўжо 10 гадоў эфірнай працы. На радыё яна прыйшла яшчэ калі вучылася на трэцім курсе ўніверсітэта.

Канстанцін ЗАХАРАЎ:

козыры стылісты Таццяна ДРАГАВЕЦ і Кацярына САНАЧКА, выпускнікі філалагічнага факультэта. — Калі ў матэрыяле слова ўжыта няправільна, мы заўважым адразу. Можна, хтосьці і не заўважыць, але толькі не мы...

— Уначы не працуем, але тэксты часам сьняцца, — не то жартам, не то сур'ёзна кажа Таццяна ДРАГАВЕЦ.

У працоўным кабінце стыльрэдактараў яшчэ стаюць. На кожным — процыма слоўнікаў. Шафа ля сцяны таксама застаўлены энцыклапедыямі і даведнікам. Ля дзвярэй — люстэрка, сімвал таго, што ўсё стылісты тут — жанчыны. На камп'ютарах — вялікі он-лайн гадзіннік з секундамі. Гэта як напамін: праца на радыё ідзе ў секундах.

Асобна парадкаваў вока звяздоўскі календар з зубрамі, які таксама вісіць у кабінце. Нашу газету калегі па родным слове абавязкова чытаюць.

— А я рыхтую тэксты «Моўных хвілінкаў», — гаворыць стыльрэдактар Вераніка БАНДАРОВІЧ. — Агучвае і Таццяна ШУШАКОВА, тэхнічная дапамога — гукарэжысёр Ігар ПІСЬВІН. У нас ёсць два пра-

Калі левая нага ведае, куды пайшла правая

Працоўны кабінет Алены ДАВІДОВІЧ, куратар інфармацыйнага і грамадска-палітычнага вяснянны, асабліва. І не толькі таму, што ў Алены Анастольнае заўсёды ўключаны радыёпрыёмнік. Менавіта ў яе кабінце кожны дзень праходзіць планёркі і складаецца

У эфіры — Павел ЛАЗОВІК. Нядаўна яму даручылі яшчэ адну пачасную месію — каментаваць у прамым эфіры дзіцячы конкурс песні «Еўрабачанне-2010».

план работы на заўтрашні дзень.

— Паглядзіце — гэта план асноўных запісаў, — дастае спісаны чарнілам ліст паперы Алена Анастольнае і тлумачыць: — Вось — запісы, якія ёсць зараз (фарміруюцца цяпер за дзень). Гледзячы на іх, вядучы навін ужо можа спланіраваць свае выпускі. Напрыклад, Таццяна Цітавіцкая сёння ў 11:00 пойдзе на пасяджэнне Прэзідэнтскага Савета Міністраў. Яно звычайна доўжыцца гадзіну. Значыць, галоўныя моманты на выпуск навін у 12:00 ужо будуць. У 15:00 Таня Зьянко пойдзе ў БДУ на ўзнагароджанне лаўрэатаў. Недзе ў 16 гадзін яна вернецца ў 17:00 ужо прынясе гучыць файл. Сёння ў Жодзіна разам з дырэктарам паведаў нам спецыяльны карэспандэнт, адтуль ён прывядае рэпартаж для праграмы «Радыефакт»...

Усе навіны фарміруюцца па днях і знаходзяцца на дыску камп'ютара нашай дырэкцыі. Вось я адкрываю агульную сетку, дзе можна ўба-

— Гэта наватворы. «Трацікалі» замест «трыцікале», «пераасвадо-міць» замест «перааснаваць», «прыгавяваць» замест «красаваць». Класіка жанру — таўталогія і плеаназмы (галуны прырытэты, плаціяжы па выліцце зарплата). Адмысловае справаздачнасць на гэты конт у нас вядзецца, таму журналісты пра свае памылкі ў курсе.

— Роднае слова, які выходзіць кожную сераду ў 21:40 (20 хвілін) і праект «Моўная хвілінка», які выходзіць тры разы штодзень.

Сумняваюцца ў прафесіяналізме Веранікі, нам прыходзіцца: у навуковыя багажы дзючыны ўжо ёсць кандыдацкая дысертацыя на тэму «Музычная лексіка ў старабеларускай мове: структурна-семантычны, этымалагічны і дэрывацыйны аспекты»...

— У пошуку прыкладаў мне дапамагае стыльрэдактарская праца. Кожны дзень чытаеш праграмы сваіх жа калег і заўважаш пуньны хібы. А яшчэ — кожны ёсць грамадскім транспартам, чытае шыльды па горадзе. На такім жывым матэрыяле і ствараюцца праграмы «Моўная хвілінка» і «Роднае слова».

Вельмі радуе, што ёсць прамая сувязь: нам тэлефануюць, пішуць лісты. Ёсць і пастаянныя слухачы, якія нават падказваюць тэмы. Слушацкі дыяпазон вельмі шырокі — ад школьнікаў да людзей пажылых. Прычым слухачы з вельмі шырокімі захваленнямі — і фізікі, і лірыкі, і хімікі. Цешыцца, наколькі добра яны пішуць лісты па-беларуску...

— Самае цікавае з тых агрэхаў, якія дапускаюць нашы журналісты,

чыць, над якімі навінамі зараз працуе Вольга Сямашка, якая заступіла ў змену...

«Каардынацыйная дырэкцыя». «Вяснянны дырэкцыя». «Блок запісу і манітажу» (далей — БЗМ)... Недаведчанаму чалавеку шыльды на калідорах Беларускага радыё

тычных праграм на радыё, працуе з 1993 года. І як расказаў журналіст, з такой праблемай сутыкаюцца вельмі рэдка.

— Такіх выпадкаў не ўгадваю. Але калі нават і здарыцца — ёсць некалькі надзейных людзей, з якімі можна пагаварыць на тую ж самую

ПЫТАННЕ У СТУДЫЮ:

— Вы ведаеце выпуск навін у прамым эфіры. Наколькі вам важны знешні выгляд? Адказвае Вольга СЯМАШКА:

— Навіны для мяне — заўсёды свята (смяецца). Таму важна, каб была сканцэнтраванасць. Усё павіна адпавядаць працоўнаму настрою.

— Калі б вам сказалі, што можна весці выпуск навін у бікіні, ці згадзіліся б? Усё роўна ніхто не бачыць, слухач чуе толькі голас... — Можна паспрабаваць і ў бікіні (смяецца). Чаму б і не?

расказаць няшмат. Таму варта завітаць хоць бы ў апошняю.

Рэдактарка Наталія КАВАЛЬСКАЮ я застаў за працай у БЗМ:

— Зараз я вярну сюды ў праграму «Моўная Рэсія» — зводжу ўсе матэрыялы ў адзін, — дзеліцца журналістка. — Праграма выходзіць па нядзелях, праект маштаб-

«Давер слухачоў для нас найважнейшы»

«Радыефакт», «Пастфактум», «Роднае слова», «Сустрэчы з песняй», «Моўная хвілінка»... Ідэш па калідоры радыё і не можаш павярць, што ўсё гэтыя праграмы ствараюцца тут — у сценах гэтага невялікага будынка.

— Мы апісваем жыццё штодня. Мы ствараем радыёлетанісы нашага жыцця, нашай краіны. Кожная хвілінка — гэта хвілінка гісторыі, — гаворыць галоўны дырэктар Беларускага радыё Антон ВАСЮКЕВІЧ. — У нас вельмі багатыя фонды. Калі ў 2050-м годзе зойдзе ў архіў чалавек, каб у яго склаўся ўражанне, з чаго ж пачыналася стварэнне. А яно пачыналася так, гучалі вося такія галасы, падымалі вося такія тэмы, гучала вося такая музыка.

Мне хацелася б, каб слухачоў Беларускага радыё становілася тычына, валоадане добрай дыкцыяй, а таксама ўменне не толькі гаварыць, але і ўмець па-беларуску.

У гасця не атрымліваецца прыйсці на эфір. Што рабіць? А вольна працаваць, што рабіць? Дамітрый РУБАНШЫН, вядучы праграмы «Актуальны мікрафон» і гадчык аддзела падрыхтоўкі палі-

Ілья ЛАПАТО. Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ. Р.С. Плену і здзяйсненні ўсіх мари З найлепшымі пажаданнямі ад старэйшай сястры «Звязды».

Спецыяльны карэспандэнт Святлана МАЦКЕВІЧ разам з калегамі — рэдактарамі Кацярынай КРУГЛІНСКАЙ і Вікторыяй УРБАНОВІЧ (справа налева).

Мінскі гарадской цэнтр нерухомасці

Ликвидационная комиссия ОАО «Белстанкоремстрой» (продавец) совместно с УП «Минский городской центр недвижимости» (организатор аукциона) объявляют о проведении 30 ноября 2010 г. открытого аукциона по продаже имущества, принадлежащего ОАО «Белстанкоремстрой».

№ предмета аукциона	Наименование и характеристики продаваемого имущества	Начальная цена, руб., в т.ч. НДС 20%	Сумма задатка
1.	Бытовка деревянная, инв. № 329 в г. Минске	3 110 448	311 050
2.	Вагон-бытовка, инв. № 368 в г. Минске	2 784 936	278 490
3.	Домик вагонного типа инв. № 361 в г. Минске	6 401 736	640 180
4.	Подъемник с электророботкой К 1.000.000В, инв. № 404 в г. Минске	2 712 600	271 260
5.	Кран консольный К 1.000.000ВТЗ с электророботкой СГ — 10.000.000 в г. Минске	1 482 888	148 290
6.	Кран на пневмокопесном ходу КС — 5363, инв. № 173 в г. Минске	56 964 600	5 696 460
7.	Автомобиль КАМАЗ 5410 (гос. № 5483 МИЛ)	4 521 000	452 100
8.	Популярный МАЗ 9380 (гос. № 9701 МЖ)	4 918 848	491 890
9.	Автомобиль МАЗ 5551 (гос. № КА 5137)	10 307 880	1 030 790
10.	Автомобиль ГАЗ 3110 (гос. № 5634 АМ-3)	5 352 864	535 290
11.	Автомобиль МАЗ 5551 (гос. № 8362 МИТ)	10 307 880	1 030 790
12.	Автомобиль ГАЗ 3110 (гос. № 9312 РН)	1 808 400	180 840
13.	Автомобиль ГАЗ 33023-212 (гос. № КА 8843)	12 477 960	1 247 800

К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, предоставившие организатору аукциона следующие документы: заявление на участие в аукционе; заявление об ознакомлении с документами, продаваемым имуществом, порядком проведения аукциона; копии свидетельства о государственной регистрации (для юридических лиц и индивидуальных предпринимателей); соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона (в двух экземплярах); копия платежного поручения о внесении задатка; а также иные документы в соответствии с порядком проведения аукциона.

Задаток перечисляется на расчетный счет УП «Минский городской центр недвижимости» № 3012024570010 в филиале ОАО «БПС-Банк» по Минской области, г. Минск, бульвар им. В. Мулявина, б. код 153001331; УНП 190398583 в срок до 13.05.2010 г.

Победителем торгов признается участник, предложивший высшую цену за продаваемый объект. Процедура проведения торгов установлена порядком проведения аукциона. Шаг аукциона составляет пять процентов от начальной цены предмета аукциона.

В соответствии с пунктом 1 Указа Президента Республики Беларусь от 05.05.2009 № 232 «О некоторых вопросах проведения аукционов (конкурсов)», возмещение затрат на организацию и проведение торгов осуществляется победителем торгов (покупателем).

Договор купли-продажи между продавцом и победителем торгов (покупателем) подписывается в течение 7 рабочих дней с даты проведения аукциона.

Аукцион состоится 30 ноября 2010 г. в 15.00 по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, зал аукционов. Прием документов, а также консультации по вопросам участия в аукционе осуществляются с 15.11.2010 г. по 25.11.2010 г. включительно в рабочие дни с 09.00 до 18.00 (в пятницу — до 16.45) по адресу: г. Минск, ул. К. Маркса, 39, каб. 6.

Телефон для справок: (017) 227 40 22.

«ХАКЕЙ — ВОСЬ МАЁ АСАБІСТАЕ ЖЫЦЦЁ»

За апошнія некалькі тыдняў хакейны клуб «Юнацтва» выразае выніковыя ў лідрах чэмпіянату Беларусі. Пасля пераможнай серыі з васьмі матчаў каманда, здаецца, гатовая распачаць новую, не менш запамінальную, серыю.

Прышоў час пагаварыць з адным з тых, хто робіць такія вынікі магчымымі, — Канстанцін Захаравым.

Нягледзячы на свой «зорны» статус, — нападчыні «Юнацтва» і зборнай Беларусі, сын добра ўсім вядомага Міхаіла Захаравы, а таксама лепшы сябра Міхаіла Грабюўскага, — Канстанцін уражвае сваёй адкрытасцю і шчырасцю. За ледзь не экалагічна чыстым сьняданкам (як жа іначай для хакеіста ў разгары сезона!), ён расказаў пра хакей і не толькі.

— **Вернемся да таго часу, калі ты толькі пачаў займацца хакеем. Гэта было таё ці больш бацькавае рашэнне?**

— У хакей я пайшоў не сам. У той час мне было больш цікава з сябрамі на вуліцы бегачы. А тут прыйшлося ўставаць на трэніроўкі ў 6:30 раніцы. Каму ж такое спадабаецца? Але хутка я палюбіў спорт і любію яго зараз.

— **Калі прыйшло рашэнне зрабіць хакей сваёй прафесіяй?**

— Гадоў пасля дзесяці, калі мы пачалі актыўна ездзіць, выступаць на турнірах. Тады гэта стала сапраўды цікава.

— **Можна, былі іншыя варыянты з выбарам прафесіі?**

— Не, бо ў школе я вучыўся не вельмі. Двоечнікам, праўда, не быў — у асноўным тройкі і чацвёркі.

— **Што для цябе зараз значыць хакей?**

— Хакей — гэта мая (але вельмі прыемная) работа, ад якой я атрымліваю задавальненне. Акрамя ўсяго, спорт гартае характар, робіць яго моцным. Такія якасці дапамагаюць і ў жыцці.

— **Сочыш за іншымі чэмпіянатамі па хакей?**

— Так, мне гэта вельмі падабаецца. Ведаю, што адбываецца і ў КХЛ, і ў НХЛ. Мы і ў камандзе заўсёды абмяркоўваем: хто, дзе і як.

— **Калі любіць, што ты можаш сам выбраць любы клуб, за які б ты хацеў выступаць?**

— За маскоўскае «Дынама». Не магу растлумачыць чаму, ён мне проста падабаецца. Мой сябра, Міша Грабюўска, у свой час выступаў за гэты клуб. А калі казаць пра НХЛ, то, напэўна, «Пітсбург» ці «Каларада».

— **Ты паспеў пагуляць у розных клубах і ў Беларусі, і за яе межамі. Дзе больш спадабаецца?**

— Мне больш падабаецца выступаць на паўночнаамерыканскіх пляцоўках, бо яны меншыя па памерам. Атрымліваецца больш руху, кідоў па варотах, шмат сілавой барацьбы. Там людзі некалькі больш любяць хакей, трыбуны заўсёды поўныя. Яны проста хваляюць душой. Мне і Міша шмат раскаваў, якія там заўятары. Людзі ходзяць на

— **У гэтым годзе ты выступаў за нацыянальную зборную. Успомні свой першы матч.**

— Гэта была гульня супраць фіннаў. Адчуванні увогуле немагчыма перадаць слоўмі. Калі была размінка, я ўбачыў тых, на каго заўсёды глядзеў па тэлевізары — Койву, Сяляне. А тут выходзіш на лёд супраць іх. Не скажу, што было страшна, хутчэй неак незвычайна. Памятаю, што той першы

— **Па-за хакеем застаецца не так шмат вольнага часу. Калі ён усё ж ёсць, што робіш?**

— Я гатаваць люблю. Напрыклад, макароны ў італьянскім соусе. Рыбу магу прыгатаваць. З гэтым праблем няма.

— **А як наконт культурных мерапрыемстваў?**

— У тэатры я ніколі не быў, хоць збіраюся схадзіць ужо даўно. Усё ніяк не атрымліваецца. У кіно хаджу, асабліва спадабаўся ў 3D кінатэатры. Музыка люблю, у машыне часта слухаю. Перад матчам што-небудзь цыкавае могу ўключыць. Вельмі шкадую, што не схадзіў на «Rammstein», калі яны прывязалі ў Мінск.

— **А кнігу якую апошняю прачытаў?**

— Прызнаюся шчыра: кнігі чытаю рэдка. Вося часопісы ці газеты спартыўныя люблю пагартваць.

— **Ты больш любіш дома пасядзець ці схадзіць куды з сябрамі паважыцца?**

— Зараз мне больш падабаецца дома быць. Сезон у разгары, нікуды асабліва і не сходзіць. А летам з сябрамі адпачываю.

— **Ёсць якія-небудзь рысы характару, якія табе не падаюцца і сябе самім?**

— Пра гэта лепш запягачыць у тых, хто побач.

— **Што добрага можаш пра сябе сказаць?**

— Я вясёлы, спагадны. Думаю, пазітыўнага ў маім характары больш. Адзін раз жывім, таму не бачу сэнсу засяроджвання на негатыўным.

— **Як у цябе, такога вясёлага і добрага, складаецца асабістае жыццё?**

— Хакей — вося маё асабістае жыццё. Вядома, у мяне былі сур'ёзныя адносіны. Зараз знаходжуся, так скажаць, у актыўным пошуку. Але пакуль што насамар хакей для мяне пад нумарам адзін, а потым — усё астатняе.

— **Яшчэ доўга будзе хадзіць у халасяцках?**

— Пакуль збіраюся пагуляць, грошы зарабляю. Трэба, каб усё было ўладкавана. Я стаўлюся да такіх рэчэй сур'ёзна, не магу так узяць і спантанна ажаніцца.

— **Якой павіна быць дзяўчына, каб прыцягнуць тваю увагу?**

— У першую чаргу яна павіна быць добрай гаспадыняй. А пасля ўжо прыгожай і ўсё астатняе. А калі казаць пра знешнасць, то мне падабаюцца брутнеты.

— **Можаш назваць сябе романтичным чалавечкам?**

— Мару. Магчыма, сернады спаваць не буду, але прыемнае люблю рабіць. Напрыклад, романтичную вясцеру.

— **Як наконт твай мар? І хакейных, і нехакейных.**

— Прафесійная мара — выступаць у НХЛ. І замацавацца там. А ў жыцці, напэўна, завесці сям'ю, купіць дом дзе-небудзь каля рэчкі, жыць для сябе.

— **Аляксандра ПАРАХІНА. Фота з асабістага архіва Канстанціна ЗАХАРАВА.**

ЗНІЗІЎСЯ РОСТ? ПАДОБНА НА АСТЭАПАРОЗ

Прамая лінія

13 лістапада 2010 г. ЗВЯЗДА

АСТЭАПАРОЗ, ці прасцей кажучы, разбурэнне коснай тканкі, — самае распаўсюджанае захворванне касцева-мышачнай сістэмы. У Беларусі гэта праблема зараз актуальна вывучаецца і даследуецца, чаму спрыяе і работа спецыяльных цэнтраў, адзін з якіх працуе на базе Дзяржаўнай установы «Рэспубліканскі цэнтр медычнай рэабілітацыі і бальнеалячэння» ў Мінску, што на вуліцы Макаёнка, 17.

Фота Таццяны ПРЭС.

Па вялікім рахунку, самым важным фактарам у развіцці астэапарозу з'яўляецца той, на які, на жаль, немагчыма паўплываць, — гэта ўзрост. Таму калі дзесьці пасля 50-і ваш рост стаў меншым на 3-4 см у параўнанні з тым, якім ён быў гадоў у 25-30, значыць, варта тэрмінова абследавацца. Асабліва ўважлівым павіны быць жанчыны ў час менапаўзы, якая з'яўляецца самай частай прычынай развіцця астэапарозу ў слабай палове. Спрыялы для хваробы і ўзрост пасля 70-і, калі істотна ўзрастае рызыка пераламаў, у першую чаргу, шыікі бядра.

Спецыфічны прыкмет у астэапарозу няма. Досыць рэдка хвороба заўяўляе пра сябе непастаянным болем у касцах. Як правіла, першай прыкметай становіцца пералом. А калі быў першы, то рызыка наступных узростае ў 2-3 разы. У малых людзей часцей месяца дзвухасны астэапароз, які развіваецца на фоне хвароб эндокрынай сістэмы, крыві, нырках, рэўматычных становаў. Спрыяе разбурэнню касцей і нерухомасць, а таксама прыём пэўных лекавых сродкаў, — у прыватнасці, глюкокортыкастоідаў.

Што датычыцца прафілактыкі, то гаюльнае — уключаць у рацыён малочныя, пажадана няглысты, прадукты. Лічыцца, што 1 л абслуханага малака поўнаасць задавальнае сутачную патрэбу арганізму ў кальцыі. Кальцый, фосфар, а таксама якасны бялок можна атрымаць і з марской рыбы. Ёсць у рыбе і неабходныя вітаміны D, які можна атрымаць і ў выніку разумнага знаходжання на сонцы ў цёплым час года.

Важная для касцей і фізічная, статычная і дынамічная нагрузка. Звычайна хада вельмі добра падыходзіць для прафілактыкі астэапарозу шыікі бядра. Для ўмацавання пазваночніка варта выкарыстаць спецыяльныя практыкаванні, з якімі можа азнаёміць тэрапеўт або неўролаг.

Прымяняецца з мэтай прафілактыкі і фармакатэрапія — камбінаваныя прэпараты кальцыю і вітаміну D. Асобны пасля 50 гадоў могуць ужываць кальцый без дадатковых паказанняў на працягу ўсяго года, згодна з сутачнай патрэбай — каля 1500 мг у суткі. Косць мяняецца надта павольна і пэўнае ўмяшанне адчувае толькі праз 9-12 месяцаў. Таму калі мы п'ём прэпарат на працягу месяца, то гэта — «псіхатэрапія».

Ва ўзросце да 50 гадоў прэпараты кальцыю трэба прымаць згодна з паказаннямі. Ступень рызыкі наступлення астэапарозу можна выявіць з дапамогай дасягнення праз метад даследавання — дэнсітаметрыі, якая вызначае шчыльнасць коснай тканкі. Трэба мець на ўвазе, што лішак кальцыю (гэтаг ха, які і яго дэфіцыт) з'яўляецца фактарам рызыкі для ўзнікнення іншай праблемы — мокакаменнай хваробы.

А на пытанні чытачоў адказала кіраўнік Цэнтра медыцынскіх асацыяцый і астэапарозу, кандыдат медыцынскіх навук, дацэнт Ала ШАПЯЛКЕВІЧ.

з недахопам кровазабеспячэння, характар. — **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

— **А я лянаторый мне паказаны?** — Які прапануе лянаторый апарна-рухальнай сістэмы. Трэба толькі памятаць, што ў час абвастраэння захворвання санаторна-курортнае лячэнне праходзіць нельга.

— **Жлобіцкі раён, Аляксей Аляксеевіч, 59 гадоў. Гады 2-3 баліць плечывыя суставаў. Здымак паказаў зноўнае хрестка. Баліць то правае плечы, то левае. Непрыемныя адчуванні суправаджаюць ноччу. Разы тры п'юць тэрафлекс, — праўда, ніякай палікі не адчуў. Быў у санаторыі, дзе прапануюць лянаторый, дзе прапануюць лянаторый, было лягчэй, а потым зноў было вярнуць. Рэкамендуюць ін'екцыі дыспрансану. Ці паказаны мне гэты прэпарат?**

— **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

— **А лянаторый мне паказаны?** — Які прапануе лянаторый апарна-рухальнай сістэмы. Трэба толькі памятаць, што ў час абвастраэння захворвання санаторна-курортнае лячэнне праходзіць нельга.

— **Жлобіцкі раён, Аляксей Аляксеевіч, 59 гадоў. Гады 2-3 баліць плечывыя суставаў. Здымак паказаў зноўнае хрестка. Баліць то правае плечы, то левае. Непрыемныя адчуванні суправаджаюць ноччу. Разы тры п'юць тэрафлекс, — праўда, ніякай палікі не адчуў. Быў у санаторыі, дзе прапануюць лянаторый, дзе прапануюць лянаторый, было лягчэй, а потым зноў было вярнуць. Рэкамендуюць ін'екцыі дыспрансану. Ці паказаны мне гэты прэпарат?**

— **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

— **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

— **А лянаторый мне паказаны?** — Які прапануе лянаторый апарна-рухальнай сістэмы. Трэба толькі памятаць, што ў час абвастраэння захворвання санаторна-курортнае лячэнне праходзіць нельга.

— **Жлобіцкі раён, Аляксей Аляксеевіч, 59 гадоў. Гады 2-3 баліць плечывыя суставаў. Здымак паказаў зноўнае хрестка. Баліць то правае плечы, то левае. Непрыемныя адчуванні суправаджаюць ноччу. Разы тры п'юць тэрафлекс, — праўда, ніякай палікі не адчуў. Быў у санаторыі, дзе прапануюць лянаторый, дзе прапануюць лянаторый, было лягчэй, а потым зноў было вярнуць. Рэкамендуюць ін'екцыі дыспрансану. Ці паказаны мне гэты прэпарат?**

— **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

— **А лянаторый мне паказаны?** — Які прапануе лянаторый апарна-рухальнай сістэмы. Трэба толькі памятаць, што ў час абвастраэння захворвання санаторна-курортнае лячэнне праходзіць нельга.

— **Жлобіцкі раён, Аляксей Аляксеевіч, 59 гадоў. Гады 2-3 баліць плечывыя суставаў. Здымак паказаў зноўнае хрестка. Баліць то правае плечы, то левае. Непрыемныя адчуванні суправаджаюць ноччу. Разы тры п'юць тэрафлекс, — праўда, ніякай палікі не адчуў. Быў у санаторыі, дзе прапануюць лянаторый, дзе прапануюць лянаторый, было лягчэй, а потым зноў было вярнуць. Рэкамендуюць ін'екцыі дыспрансану. Ці паказаны мне гэты прэпарат?**

— **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

ИЗВЕЩЕНИЕ ОБ ОТКРЫТОМ АУКЦИОНЕ ПО ПРОДАЖЕ ОБЪЕКТОВ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ СОБСТВЕННОСТИ С ПРИМЕНЕНИЕМ МЕТОДА ПОНИЖЕНИЯ НАЧАЛЬНОЙ ЦЕНЫ

Наименование объекта	Изолированное помещение (аптечный пункт первой категории)	Изолированное помещение (аптека № 131)
Место нахождения объекта	Брестская обл., Каменецкий р-н, д. Ратайчицы, ул. С.Вирко, 84	Брестская обл., Ганцевичский р-н, д. Денисовичи, ул. Мира, 1
Наименование продавца	Брестское торговое производственное республиканское унитарное предприятие «Фармация», тел.: 80162 41 60, 10, 41 69 50	
Начальная цена объекта, руб.	25 029 602	55 496 619
Минимальная цена объекта, руб.	5 101 920	11 099 324
Сумма задатка, руб.	4 000 000	
Характеристика объекта	Здание 1958 г.п., 1-этажн., площадь — 56,3 кв.м, холодильная пристройка, забор дощатый.	Здание 1976 г.п., 2-этажное, площадь — 168,1 кв.м.
Организатор торгов	Фонд «Брестоблимушество», г. Брест, ул. Ленина, 11, тел.: 80162 20 87 85, 23 12 63, 23 44 78, www.brest-region.by	

Аукцион состоится 14 декабря 2010 года в 15.00 по адресу: г. Брест, ул. Ленина, 11, каб. 524 (здание облсплохкома).

Для участия в аукционе представляются:

- Заявление на участие в аукционе по установленной форме и подписанное соглашение с фондом «Брестоблимушество»;
- Заверенная банком копия платежного поручения о внесении суммы задатка на р/с 3642902530005 Головной филиал по Брестской области ОАО «Белинвестбанк», код банка 823, получатель платежа — фонд «Брестоблимушество», УНН 200020538, срок внесения — до подачи заявления на участие в аукционе;
- Для участия в аукционе юридических или физических лиц, в том числе индивидуальных предпринимателей, прилагаются к заявлению, подаваемому юридическим лицом — резидентом Республики Беларусь: копия документа, подтверждающего государственную регистрацию юридического лица; заверенная банком копия платежного поручения о перечислении задатка на текущий (расчетный) счет организатора аукциона; юридическим лицом — нерезидентом Республики Беларусь: легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения; документ о финансовом состоянии, выданный обслуживающим банком или иной кредитно-финансовой организацией, с нотариально удостоверенным переводом на белорусский или русский язык; заверенная банком копия платежного поручения о перечислении задатка на текущий (расчетный) счет организатора аукциона; индивидуальным предпринимателем: документ, подтверждающий государственную регистрацию индивидуального предпринимателя, и его копия, которая заверяется организатором аукциона; заверенная банком копия платежного поручения о перечислении задатка на текущий (расчетный) счет организатора аукциона; физическим лицом — заверенная банком копия платежного документа о перечислении задатка на текущий (расчетный) счет организатора аукциона. При подаче заявления на участие в аукционе и заключении соглашения организатору аукциона представляются: представителем юридического лица, индивидуального предпринимателя — доверенность (документ, подтверждающий полномочия должностного лица) и документ, удостоверяющий личность этого представителя; физическим лицом — документ, удостоверяющий личность физического лица; представителем физического лица — нотариально заверенная доверенность и документ, удостоверяющий личность представителя.

Порядок осмотра объекта осуществляется по согласованию с продавцом.

Победитель аукциона (претендент на покупку) обязан: подписать протокол о результатах аукциона; возместить затраты на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения, в течение 10 рабочих дней со дня утверждения организатором аукциона протокола о результатах аукциона.

Не позднее 2 рабочих дней после возмещения затрат на организацию и проведение аукциона с продавцом в установленном порядке заключается договор купли-продажи объекта.

Порядок оформления участия в аукционе и проведения аукциона определены Положением о порядке продажи объектов республиканской собственности, утвержденной постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049.

Заявления на участие в аукционе с прилагаемыми документами принимаются по адресу: г. Брест, ул. Ленина, 11, каб. 405, 404, 413, фонд «Брестоблимушество» с 15 ноября 2010 года в рабочие дни с 8.30 до 13.00 и с 14.00 до 17.30; прием заявлений заканчивается 14 декабря 2010 года в 10.00.

РУП «ВИТЕБСКИЙ ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» ИЗВЕЩАЕТ О ПРОВЕДЕНИИ РАННЕЕ ОБЪЯВЛЕННОГО АУКЦИОНА (19.07.2010; 08.11.2010) ПО ПРОДАЖЕ ИМУЩЕСТВА, ОБРАЩЕННОГО В ДОХОД ГОСУДАРСТВА У ИНОСТРАННОГО ЧАСТНОГО УНИТАРНОГО ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ «БУГАЛОКС» ФИРМЫ «БУГАЛОКС, ДЕНМАРК А/С»

Продавец: Комиссия по работе с имуществом, обращенным в доход государства при администрации Октябрьского района Витебска.

— Капитальное строение (пошивочный цех № 1) с инв. № 200/С-33103 общ. пл. 1794 кв.м. по адресу: Витебск, ул. Тагарина, 11, начальная цена продажи 614 700 000 руб., сумма задатка 61 470 000 руб. Для обслуживания недвижимого имущества выделен земельный участок пл. 0,1914 га.

Аукцион состоится 6 декабря 2010 года в 15.00 по адресу: Витебск, ул. Свидинского, 4. Заявления на участие в аукционе принимаются в рабочие дни с 8.00 до 17.00, а с 06.12.2010 г. до 12.00 по адресу: Витебск, ул. Свидинского, 4. Заключительная регистрация 06.12.2010 с 14.30 до 15.00 по месту проведения аукциона. Официальное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 16.06.2010 г. № 115. Порядок участия и проведения аукциона опубликован на сайте www.Оценки.by

Дополнительную информацию можно узнать у Организатора аукциона: 8 (0212) 435 435; 8 (029) 591 00 02; эл. почта: Vit.in@tut.by

- Вас глядэў тэрапеўт?
- **І рэўматолаг, і неўролаг.**
- У гэтым годзе?
- **У гэтым, я ўжо два месяцы хварэю.**

— Для дапамогі ў такіх выпадках існуе група нестероідных супрацьзапаленчых прэпаратаў. Ваш лечачы доктар павінен ацаніць сітуацыю — вашы аналізы, здымкі — і памяняць неэфектыўны прэпарат на іншы. Бывае, што ёсць індывідуальная пераноснасць, неадчувальнасць, таму варта схадзіць да ўрача зноў. Што датычыцца астэапарозу, то кальцыю вам абсалютна не дастаткова. Неабходна больш актыўныя прэпараты.

— **Я кальцын прымаю.** — Вам патрэбны прэпараты, якія лечыць астэапароз — бісфасфанаты, напрыклад, алендратан, ібандратан. Яны эфектыўна лечыць астэапароз, а прэпараты кальцыю — гэта прафілактыка.

— **Зальвенскі раён, Міхаіл. У мяне гадоў дзевяць баліць суставаў. Былі камяні ў нырках, інфаркт... Вага была 165 кг, цяпер, праўда, скінуў да 130-і, але ўсё роўна дрэнна сябе адчуваю...**

— Які ваш рост? — **182 см.** — У цэлым калі вы знізіце вагу цела да нармальнай — 95-100 кг, і ў вашым суставах, — у нашым судам, і дробны будзе значна лягчэй, палкоўкі цяпер усё органы і сістэмы фактычна «абслугоўваюць» яшчэ аднаго чалавека. Усе вашы рэзервы ідуць на забеспячэнне лішняй вагі. Добра, што вы знізілі вагу, але гэта трэба працягнуць.

— **Я рэўма... Прымаў тэрафлекс, нейкі жабін камень, і мазаў суставаў мазаю да коняў...** — У гэтым годзе, каб нешта дапамагло, трэба ведаць, што менавіта баліць. Урач-тэрапеўт павінен прызначыць вам рэнтгенаграфію, раэвасці іншыя віды абследавання і выставіць дакладны дыягназ. А проста прымаць незразумелыя рэчывы не варта.

— **Я быў у доктара. Кажы, што артрит, у які і што там...** — У такім выпадку знайдзіце магчымасць пад'ехаць у Гродна да рэўматолага. Гэта сапраўды будзе эфектыўна. І абавязкова працявайце скардэва вагу.

— **Верхнядзвінск, Марыя Сяргееўна, 50 гадоў. У мяне рэўматычны артрит 2-й актуінасці, серпазайтэўны, а таксама гонартроз каленных суставаў. Абвастраенні амаль няма, але ўвечары павяўляецца тэмпература да 37,3. Прымаю на працягу двух гадоў метатрэкрат 10 мг у тандэме, німесуліт, праходжу планавы лянаторый у рэўматолагі абласной бальніцы. У лютым поўнаасць абвастралася: захворванне, якія**

— **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

— **А лянаторый мне паказаны?** — Які прапануе лянаторый апарна-рухальнай сістэмы. Трэба толькі памятаць, што ў час абвастраэння захворвання санаторна-курортнае лячэнне праходзіць нельга.

— **Жлобіцкі раён, Аляксей Аляксеевіч, 59 гадоў. Гады 2-3 баліць плечывыя суставаў. Здымак паказаў зноўнае хрестка. Баліць то правае плечы, то левае. Непрыемныя адчуванні суправаджаюць ноччу. Разы тры п'юць тэрафлекс, — праўда, ніякай палікі не адчуў. Быў у санаторыі, дзе прапануюць лянаторый, дзе прапануюць лянаторый, было лягчэй, а потым зноў было вярнуць. Рэкамендуюць ін'екцыі дыспрансану. Ці паказаны мне гэты прэпарат?**

— **Вам, напэўна, сказала, што на такой выражанай ступені захворвання гэтыя метады — проста падтрымалы.** Але ёсць і радыкальныя метады, напрыклад, унутрысустаўныя ін'екцыі, і крайняя мера — праэтаванне суставаў. Пажадана, каб вашу сітуацыю ацанілі рэўматолаг і траўматолаг. Тэрапеўт на сваім узроўні вам дапамогу ўжо аказаў. Ступень параженнасці павінен ацаніць спецыяліст параженнасці суставаў і пры неабходнасці накіраваць да траўматолага. Бо, безумоўна, трэба купіраваць і нармальна жыць.

Доктар адкажа Ёсць пытанні? ТЭЛЕФАНУЙЦЕ...

На будучым тыдні дзяжурчым на «гарачай» лініі Міністэрства аховы здароўя (222 70 80) плануе:

15 лістапада — гаюльны ўрач 9-й мінскай гарадской паліклінікі Ірына Канстанцінаўна СІЛІНСКАЯ.

16 лістапада — гаюльны эпідэміялаг аддзела гігіены, эпідэміялогіі і прафілактыкі Міністэрства аховы здароўя Іна Аляксандраўна КАРАБАН.

17 лістапада — намеснік дырэктара Цэнтра эксперты і выпрабаванняў у ахове здароўя Вольга Мікалаеўна БАБКО.

«Гарачая лінія ўпраўлення аховы здароўя Міннаблвыканкама (017) 220 20 25

15 лістапада — загадчык аддзела рэанімацыі і інтэнсіўнай тэрапіі нованароджаных Мінскага абласнога радзілягчнага дома Сяргея Эдмундавіч КАЧАН.

16 лістапада — загадчык аддзела мікрахірургіі вока для дарослых Мінскай абласной дзіцячай клінічнай бальніцы Ірына Аляксандраўна СЕЛЯЗНЭВА.

17 лістапада — загадчык арганізацыйна-метадычнага кансультацыйнага аддзела Мінскага абласнога псіхіяўралягчнага дыспансэра Канстанцін Міхайлавіч МІНКЕВІЧ.

У графіку магчымы змяненні.

Выклікалі б тэмпературу, няма. Ці можа такая тэмпература быць на фоне захворвання суставаў?

— Субфібрільтэт — тэма досыць складаная. Калі вас поўнаасць абследавалі і не выявілі відавочных прычын для павышэння тэмпературы, значыць, можна мець на ўвазе псіхагеннае паходжанне гэтага стану... Вы не спрабавалі проста збыцца пра гэта на нейкі час?

— **Спрабавала, нават месцамі не мэрала, але, як аказалася, яна ў мяне усё роўна была.** — І як даўно вы мераеце тэмпературу?

— **Я выявіла гэта восенню 2007 года.** — Тады ўжо быў артрыт? — **Не. Праз нейкі час тэмпература знікла, потым зноў з'явілася.**

— Вы ўсё ж такі былі ў рэўматалагічным стацыянары, і вам праведзены неабходныя метады даследавання — значыць, нічога такога, што перахаджала б жыццю, у вас няма. Субфібрільтэт жа, які прыходзіць і сыходзіць, жывіцца не перахаджае. Такія выпадкі частам маюць месца.

— **Мне не прымаць ніякай гарчаканіжальнай сродкі?** — Ні ў якім разе.

— **Я яшчэ заўважыла, што ў пэўныя дні менструальнага цыклу тэмпература крыху вышэй.** — Сапраўды, гэта можа быць звязана з асаблівасцямі вашага цыклу. Але самае важнае, што ў вас нічога не выяўлена падчас даследаванняў.

— **Мінск, Нэла Іванаўна. На працягу апошніх трыццаці гадоў у мяне спрабуюць адшукаць прычыны павышанай хуткасці асядання зрытрацятаў. Урачы кажуць, што ў мам стане гэты паказчык павышацца не павінен. Рэўматолаг паставіў дыягназ — яўрэнны астэартроз, двухбаковы гонартроз 2 ступені, сінавіт, падкаленны бурсіт справа... Прызначылі лячэнне. Мясце цікавіць: ці можа зніцца хуткасць асядання зрытрацятаў, калі гэта звязана з пералічанымі станамі?**

— Для таго, каб гэта ведаць, трэба завяршыць лячэнне. А які ў вас узровень ХАЭ?

— **Дзесьці 35-37. Але такое значэнне было не адразу, яно павышалася паступова.**

— ХАЭ — адзін з паказчыкаў крыві. Але існуюць і іншыя. Азнаёміцца з імі павінен урач-рэўматолаг, які завершыць ваша лячэнне. Калі ж стан не паляпшыцца, то ёсць і іншыя шляхі пошуку, на якія ўкажа спецыяліст.

Святлана БАРЫСЕНКА, Вольга ШАУКО. (Працяг будзе.)

Крызіна Зыбароўя

Крызіна ведаць АДЗІНОТА ЗНІЖАЕ ІМУНІТЭТ

Апошнім часам пачуццё адзіноцтва літаральна захапіла грамадства. І з гэтай прычыны псіхологі б'юць трывогу.

Як адзначаюць спецыялісты, адзіноцтва з'яўляецца складнікам чалавечай душы, яе часткай. Вучоныя нават заўяўляюць, што прыкладна кожны дзясяты жыхар планеты мае прыроджанае схільнасць да адзіноцтва — ім заўсёды будзе часосці або кагосці не хапаць.

Адзінокім сябе могуць адчуваць як мужчыны, так і жанчыны. Паводле статыстыкі, адзінокія мужчыны часцей пакутуюць ад павышанага артрыяльнага ціску, ім пагражае сардэчна-сасудзістая захворванні. Вучоныя сцвярджаюць, што гэта адбываецца, у асноўным, з-за таго, што мужчыны-адзіночкі аказваюцца без чуйнай увагі жанчын, а таму няправільна харчуюцца, злоўжываюць алкаголем, не займаюцца спортам.

Пра тое, што вас мучыць менавіта пачуццё адзіноцтва, скажа набор поўных эмоцый, злучаных у асабліва хваравіты стан. Гэта кактэйль з трывогі, рэзкіх змен настрою, часам бяссонніцы, беспрычынных істэрый, з адчуванням бязвыпаднасці, якое параджае няўпэўненасць у сабе, а таксама зайдзрасці да тых, у каго, на ваш погляд, усё добра ў асаблівых жыццях.

Вам або не хочацца ісці пасля працы дадому, або вы запрэчаеце на «чатыры замкі» ў уласнай кватэры. На фоне перакананасці, што адзіноцтва — гэта прыговы, пенсійны перастаюць

Пад кантролем

У турыстычныя паездкі на вялікіх — некалі — краіне пад назвай СССР я ездзіла не раз, а вось у дамах адначынку ці санаторыях не была наогул...

Адзак бабы брахаць не будучы: кажуць, што адпачывальнікі там творцаў такое... Ну чаго Садам не рабіў з Гамарою, які прызнаваў колісь бацька Махно. Значыць, вока ды вока за імі патрэбна. А дзе яго ўзяць?

Адной кабеце, можна сказаць, пашчасліва: прачула спачатку, што яе прыяцелька ў «Прыдніпроўскі» едзе, а потым і мужык пудэўко ўзяў. «Хадок» ён яшчэ той — ніводнай спадчыні ніколі не прапускаяў. Таму жонка — сцеражонага ж Бог сцеражэ — пазваніла прыяцельцы, папрасіла: та ўжо, калі ласка, прасачы за ім, паглядзі, каб у блуд не пайшоў, каб ніякая шалахавасць пад яго не падзеліла... Калі што — сячы з пляча... Альбо дай нейк знаць — сама з'явілася...

Прасачыць дык прасачыць, бо пытанне: жанчыны гэта любяць. А тым больш, калі трэба шугануць кагось. Паводле псіхалагаў, мужчынская рэацыя накіраваная найперш на жанчыну, а не на супернікаў, жаноча ж — якра на адварот.

Таму вечарам прыяцелька (не для забавы!) рушыла на танцы, адразу ж аглядзева залу, заўважыла таго «хадака» — ён выгадаў вылучаўся сярэд іншых мужчын.

Ён таксама яе заўважыў, бо бялявая, кучаравая, з вялікімі блакітнымі вацьма, а ўжо фігура — проста адпад, і, галоўнае, сама ў яго сеткі прасіцца — бач, як раздзяляе...

Таму ён тут жа запрасіў жанчыну на танец, адракамендаваўся, нават пасаду сваю назваў — каб уласнай персоне вагі прыдаць.

І яна назвалася, але каб вагі той самай адняць, сказала, што працуе дырэктай, Думаля, адвернецца. А ён не — наадварт. «Дыярэчкі», — кажа, — у мяне ніколі не было!». Ну і гэтак далей.

Потым, вядома ж, зноў на танцы запрашаў, а пасля іх праводзіў — і ў той вечар, і ў другі, і ў трэці... Яна не ўцякала, не яна, які чалавек прыстойны, і не адпрэчвала яго, але і не натурала. Ад чаго ў мужыка яшчэ большы азарт... А мо

і пацудзі з'явіліся? Карацей, на іншых ён ужо не глядзіць — толькі на яе. Жонка амаль штовечар тэлефануе, пытаецца, як там, з кім? Прыяцелька чысту прадуў у адзак: не хвалойся, маўляў, усе пад кантролем — ніводнай шалахавасці калы твайго няма! «Ну гэтага ж быць не можа!» — дзіўліца жонка, — можа ён захварэў?». «Ды не — здаровы. Ходзіць на ўсе працэдурі... Будзе, значыць, яшчэ здаравей».

Вось гэтак міналі дні і вечары, незабэжана надыходзіў апошні. «Як мне жыць без цябе?», — запытаўся мужчына. «Можа, я ўсё ж прыеду?». Ведаеш, ля тваіх каровак я нават пастухом згодзен быць...» Адзак яна, вядома ж, не дазволіла. Так і раз'ехаліся.

...Спытаецца, што было потым? Нічога: мужык вярнуўся да жонкі дамоў — як той казаў, у поўнай цялесці і захаванасці. Прынамсі, знешне.

Соф'я КУСЯНКАВА, в. Лучын, Рагачоўскі раён.

Птушыны розум

Не ведаю, які раней, а цяперка ёсць вучоныя, якія перакананы, што розум мае не толькі чалавек, але і ўсё жывое.

Хто б у гэтым сумняваўся, а мой знаёмец Міхал Фінскі — не. Чаму? Ды ён, можна сказаць, сведкам быў, які родны бацька Мікалай Іванавіч знайшоў на балотцы гадку кучыныя яек, які прынёс іх дадому, які падкляў тую знаходку пад свойскую качку, які праз нейкі час з'явілася на свет малеча.

Качка, што добра, не дзяліла свой вывадак — аднолькава клапацілася пра ўсіх качанят: апекавала, вучыла іх скубіць карані, плаваць, вадыла па вуліцы, па балотцы. Вечарам жа, калі качына смяяў вярталася дадому, рупліліся гаспадары: частаваў гадаванцаў камбіорамам, сечкай з травы, бульбы, зерня, цешыліся тым, які добра яны растуць і напэўна ж, стройлі нейкія планы.

Агучыў і гаспадар, калі неяк увечары ў двор зазірнуў сусед, задумна паглядзеў на качанят і лаярыцца ды прамовіў: «Бач як валіякі набіваюці! Лядныя ўжо... Глядзі, Коля, дзікім трэба крылы падрэзаць, а то могуць зляецца».

Качкі на гэтых словах адарваліся ад ежы, паднялі галовы — зда-лося, што яны ўважліва паслухалі,

паглядзелі на мужыкоў. Твая праўда, трэба падрэзаць, — пагадзіўся гаспадар. — А там, глядзіць, нейкі тыдзень патрымаю ячэ ды частавацца пачнём. Маладое качынае мяса — гэта, брат, смаката!..

Але адразу ж брацца за справу, падрэзаць тры крылы, мужыку не хацелася. Падумаў, што яно ж не гарыць: у Бога дзён многа.

...Калі патрэбны такі наступіў, свойскія качкі павялі сьцеб як звычайна, а вось дзікія... Усе да адной — скок-скок-скок — узяліся на плот, а з яго, расчука ўзмахнушы крыламі... паляцелі, куды вочы глядзеш. Гаспадар іх толькі і бачыў.

Галіна БАБАРЫКА, в. Мачуль, Столінскі раён.

Не частуй ні піўцом, ні вінцом...

У нашай вёсцы з вельмі даўняй часоў людзі дзяліцца не толькі на жанчын і мужчын, на старых ды малых, на багатых ды беднейшых... Дзяліцца на мужыкоў і шляхту, Апошнія (прынамсі, раней) замуж бралі выключна шляхціцак (праўда, яны ўжо — як пашанец: калі не трапіцца шляхціцкі, то і за мужыкоў маглі выйсці)...

Зрэшты, што там пра жанчыну-замужжа ды пра жыццё. Нават пасля яго мае землі дзяліліся — знаходзілі спачын у розных месцах, бо мужыцкія могілкі побач, у межах вёскі, а шляхціцка — ужо дэкавата, за ёю.

...Дык вось. Гадоў сорак назад паехалі нашы вясцоўцы — і мужыкі, і шляхта — на заробкі ў Сібір. Працавалі там дружна, разам і ня гледачы на «званні»; калі прасілі, дапамагалі ў нечым і мясцовым жыхарам. Тыя, вядома ж, разлічваліся. Факт, што адзін з іх, з гэтых мясцовых, аднойчы кажа нашою:

«Вечаром прыходзі ко мне до мой. Мы с женой хорошо угостим. Можеш зьець чего из товарищев. Сказана — зроблена. Вечаром двое наших накіраваліся ў гоці. Гаспадыня і сапраўды пастаралася — падрыхтавала да гэтай сустрэчы: з умскама налівала ў чаркі, час ад часу падоўваеа бліжэй нейкія стравы ды ўсё са словамі:

«Угощайтесь, мужички, угощайтесь!»

Раз «угощайтесь, мужички», два

«угощайтесь...». Банчыць — адзін з іх нешта расчырванеўся — як быццам ад элосці. Але ж прычыны для яе няма... Таму гаспадыня зноў за сваё «угощайтесь...». А гоць раптам які выкрыкне:

«Які я тебе мужык?! Жанчына на гэта: «Так ты што — баба хто ли? Сібірачка... Што яна магла ведаць пра нашу шляхту, пра нашых мужыкоў, пра наша пракаветнае: не частуй ні піўцом ні вінцом, а віцэй лепш шычыранькім слэўцом».

Трапны стрэл

Даўно гэта здарылася, але да та памятаю дакладна: 30 красавіка 1956 года.

Мне тады было 20, і я, маладзенькі тэхнік-дарожнік, прыехаў будаваць мост праз рачулку Брожка. Пасляўся з лёгкай руці прапраба ў хату да брыгадыра Васіля Хоміча. Ён жа, мой гаспадар, як потым вясціліся, выконваў абавязкі старшын калгаснага ДТСААФ, таму чаго-чаго, а патраўна ў на стральбу па мішэннах нам хапала — наладзіліся страляць. І хацелі, зразумела ж, скарыстаць свае навыві.

А ясна ў той год было дружна, рачулка Брожка разлілася на не жарт — на добры кіламетр! Для вадапалупных сапраўднае раздолье было!

Мы з Васілём зайдзілі на іх паліваецца, але ж пашанцавала толькі яму — аднойчы, на качку. А мне — ну ніяк...

І вось у чарговы раз надвечарам я ўскінуў стральбу, адправіўся на палыянае. Тройку качак, якія павольна плылі да берага, заўважыў хутка, схаваўся за корч, стаў цішыцца... ў сярэднюю... Стрэйліў! Дзясяткачу — качка тут жа апунціла галаву! Адзак дзе іншыя і не думалі ўзятаці! Значыць, свойскія?

Гэта да мяне дайшло, які і тое, што трэба... уцякаць: маўляў, я не я і рука не мая.

...Але ж раніцай, які і трэба было чакаць (шыль у мяшку не схаваецца) ахвара майго палыянае ўжо лажала на нашым ганку і гаспадар мне загадваў: «Дзі, уладжвай канфлікт».

Куды ісьці, я загадваўся! — у краму. Купіў там дзве пляшкі гаралкі, добрай закусці. Выпілі ўтрох, пад'елі. Кампаньёны былі, як быццам,

задаволены, але ж я, на ўскі выпадак спытаў у пацярпелага: «Мы квітвы?». Той, не міргнуўшы вокам: «Гані пяць рублёў і тады па рука»...

...Качка на базары ў тыя часы каштавала ад сілы тры рублі, а за пяць, што апрох пачастунку(!) хацелі гаспадар, можна было купіць вялізнага гусак!

Адзак спрачанацца мне не выпадала, бо віватаў: трагна стрэйлі, хоць лепш было б прамахнуцца.

Юрый Віктаравіч ГУСЕУ, г. Марінёў.

На блат спадзяўся

Гэта сёння кажуць, што ўсё вырашаюць калі не проста грошы, то вялікія... А ў савецкія часы светам правіў Блат: ён «рабіў» кватэры, машыны, адмыкаў любія дзверы... Часам нават не сам, а... бачыцца яго.

Мой добры знаёмец — Іван — вучыўся на гістарычным факультэце адной са сталічных ВНУ. Пачаўся ён быў самаго што ні на ёсць сялянскага, гаротнага, часта не меў рубля на абед. Але ж пахартаваць, разьграць каго-небудзь ну вельмі любіў, які і пылу ў вочы пусціць. Па гэтай прычыне ён і блат «займеў».

Цікава, між іншым, гісторыя... І пачалася яна з таго, што якраз гэты прадмет Ваня заўсёды здаваў аднолькава — на выдатна.

— І як табе ўдаецца?! — уздыхнуў наш вечны «хвасцік» Паша. — Відаць, па блатце пількі ставіць? — А як жа, — смяяўся Іван.

Хочаш, і табе дапамагу гісторыю здаць? Многа не прашу — бутэльку каньяку ды добрую закуску. Згодзен?

Як тут не загадзіца, калі хутка ісьці на пераездчы, а ў гаўсе пацельная каша з дат, імён ды пацельная.

Да таго ж, не адзін такі Паша ў інтэрнаце быў: да Івана касяком пайшлі іншыя. А ён, хітрая душа, нікому не адмаўляў, ва ўсіх прымае той каньяк ды гасцінцы, усім абірае пратэцкую пры — здачы «хвасту».

Але ж вось яна і наступіла...

З раніцы Іван і чалавек з пляч яго падапечных ужо стаялі ў калідоры. Які толькі на гарызонце з'явіўся выкладчык, Ваня аддзяліўся ад сваіх, аклікнуў:

— Сяргей Іванавіч, можна вас на хвілінку?

Ну чаму б Сяргею Іванавічу і не спыніцца, не выслухаць свайго лепшага студэнта.

— Сёння ж вы прымаеце «даўжнікоў»? А ў якой аўдыторыі? — спытаў ты з таямнічым выглядкам.

— І ў Паўла Зайцава экзамен прымеце? А то ён, бядак, так хвалюецца...

За размовай Іван адводзіў выкладчыка ўбок, уважліва слухаў адказы. Потым кінуў тату ж са самаму насьмеламу Зайцаву: заходзь, маўляў!

А ён і рады, бо на ўласныя ж вочы ўбачыў, што ўсё дамоўлена: смела адчыніў дзверы і... Ці то язяк яму развязаўла ўпаўнёнасьці, ці то выпянуў добры білет, але з аўдыторыі ён выскачыў куды і з крыкам: «Чацвёрка...!»

Наступны Івану «пратажыст» здаў экзамен на тройку, але ж галоўнае — здаў!

А вось з трэцім выйшла асечка...

«Ды не можа быць! — шычра здзіўліўся Іван. — Усё ж дамоўлена... Слухай, а на чым ты зрэзаўся? — І, пачуўшы адказ, схаліўся за галаву: — Як? Ты не ведаў вося гэтага?!»

Ну то, брат, выбачай: забірай свой каньяк — не магу я дапамагць чалавеку, які не ведае, колкі будзе два пількі два...

Прысэраромлены няўдачнік пасля такога маналога лічыў, што ва ўсім івінаваты ён сам і зноў садзіўся за падручнік, а слава пра Івана, які чалавеча, што мае блат у выкладчыцкіх колах, множылася далей.

Адно што добра — хлопеч усіх папарэджаў:

— Ведаецца, блат блатам, а падвучыць усё роўна трэба, бо дурню нават ён не дапаможа!

Што чыстая праўда, між іншым.

Алесь ЗАЛПАЙКА, г. Астрэўка.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОУНАР.

«Пакуль на вуліцы цёпла, кацельня будзе працаваць у рэжыме прапальвання»

З Лельчыца са шматкватэрнага дома па вуліцы Перамогі, патэ-лефанавала жанчына — ад імя многіх суседзяў, я яна сказала. Паскардзілася, што ўжо недзе каля тыдня, яны і ўключылі ацяплянне, дык, маўляў, патлумачце — ці маюць рацыю мясцовыя камунальныя службы, ці існуюць на гэты конт нейкія дазвольныя дакументы?

Адказваючы на пытанне, заўважыла паведамліла, што ў яе кватэры ў адным пакоі зарас плюс 17 градусаў цяпла, у другім — плюс 15. Сапраўды, на першы погляд, названая тэмпература не даягвае да нарматыва. Аднак тут трэба ўлічваць некалькі фактараў, паспрабавалі мы дасцёць жанчыне. Па-першае, трэба прызначыць відэаконара: на вуліцы цяпер стаіць даволі цёплае надвор'е, не зусім характэрнае для гэтай пары года. Па-другое, нават у суседзяў, што жывуць праз сцяну, не можа быць аднолькавай тэмпературы ў пакоях. Хтосьці цэлыя суткі трымае прыадчыненнай фортку, а ў кагосьці стаяць шлопакатэці і ўцелены, напрыклад, балкон. У аднаго куткавая кватэра, а іншы гаспадар не забываецца і тамбур зачыняць, і ўваходныя дзверы праверыць, каб знікі халодных паветрам не цягнула. Аднак, наколькі мы зразумелі, такімі тлумачэннямі жыхарка дома засталася не вельмі задаволеная.

Так, ацяпленне адключанае ў сувязі з дадатнымі тэмпературамі вонкавага паветра. Пры паказчыку плюс восем градусаў кацельня прыпыняецца і працуе толькі ў рэжыме прапальвання. Вось, напрыклад, сёння ў нас было плюс дзясць на вуліцы, — патлумачыў ўжо намеснік дырэктара камунальнага вытворчага ўнітарнага прадпрыемства «Лельчык» Сяргей РЭУТ. — Наконт адключэння ацяпляння існуе адпаведнае распарадкаванне райвыканкама, якое, у сваю чаргу, дублюе аналагічнае распарадкаванне Гомельскага аблвыканкама. Ацяпленне было ўключана па графіку, аднак пры плюсовых тэмпературах вонкавага паветра мы не можам нават паліва спісваць, калі яны выкарыстоўвалася — існуюць пэўныя нарматывы. Натуральна, за такім крокам стаіць задача эканаміі імпартае паліва, што выкарыстоўваецца кацельняй, — гэта. Але як толькі тэмпература паветра паніжэцца, рэжым ацяпляння вернецца да ранейшага. Што ж тычыцца канкрэтнай сітуацыі з тэмпературай паветра ў пакоях вавай заўважыць, у цэлым мы далі правільны адказ, паколькі трэба яшчэ разабрацца, чаму ў жыллі і на якіх прычынах менавіта такі мікраклімат.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Факт

КВАТЭРНАМУ УЗЛАДЗЖАЮ ЧАТЫРНАЦЬЦА

Сталічным правахоўнікам затрыманы 14-гадовы вучань 9 класа адной са школ, які падарэзаецца ў кватэрным крадзяжы. Паводле звестак аддзялення інфармацыі і грамадскіх сувязяў ГУС, юнак праніў у чужую кватэру ў адным з дамоў па вуліцы Бачыла і вынес адтуль ноўтбук. А вось крэўдзіцеляў 90-гадовага дзядулі, які жыве ў кватэры дома па вуліцы Берасцяцкай, супрацоўнікі міліцыі цяпер шукаюць. Да яго апоўдні заішлі дзве невядомыя жанчыны, якія прадставіліся даром медыцынскімі работніцамі. «Гасцывалі» ў пенсіянера яны каля 40 хвілін, а калі сьпілі, то гаспадар выявіў, што разам з імі зніклі 1 мільён 400 тысяч рублёў...

Ігар ГРЫШЫН.

«МІНІР» — У ПСІХІЯТРЫЧНЫМ ДЫСПАНСЭРЫ

Міліцыя распачала крымінальную справу пра загадзя несапраўднае паведамленне аб небяспецы. У Ленінскай РАУС Марінёўка паступіла паведамленне ад 38-гадовага жыхара горада, які расказаў пра міраванне крамы. Прычым тэлефанаванне не было анімальным: чалавек прадставіўся і назваў сваё месца працы. На месца здарэння выязджалі ўсе службы, але вышуквае прастастванне не знайшлі. Таму паліцэйскага мінібра адправілі на медыцынскае абследаванне ў псіхіятрычны дыспансэр.

Алена КАЗЛОВА.

Online-марафон

На сумяшчэнне — без працоўнай кніжкі

Міністэрства працы і сацыяльнай абароны правяло «інтэрактыўны марафон» з удзелам намесніка міністра Валяр'яна Васільевіча КАРАЛЯ, дырэктара дэпартамента дзяржаўнай інспекцыі працы Анатоля Пітровіча САДАУНІЧАГА, намесніка начальніка ўпраўлення прававага забяспячэння дэпартамента дзяржінспекцыі працы Вадзіма Якаўлевіча БРАТАША, галоўнага юрысцускага ўпраўлення прававага забяспячэння дэпартамента Ірыны Уладзіміравны ЗАЛУЦКАЙ, галоўнага дзяржінспектара працы ўпраўлення прававага забяспячэння і нагляду дэпартамента Алксандра Алксандравіча БУМГАКА і начальніка ўпраўлення аховы і дзяржаўнай экспертызы ўмоў працы міністэрства Івана Алксандравіча КАРЧЭУСАКА.

Якой павінна быць працягласць працоўнага часу ў сумяшчальніка інваліда II групы? Паводле Працоўнага кодэкса, для інвалідаў I і II груп вызначанаеца скарачана працягласць працоўнага часу — не больш за 35 гадзін у тыдзень з аплатой у тым жа памеры, што і пры поўнай працягласці працоўнага часу. У сувязі з гэтым што тыднёвая працягласць працоўнага часу ў сумяшчальніка інваліда II групы не можа перавышаць 17 гадзін 30 хвілін. Пры гэтым яго праца зноў жа аплачваецца ў такім жа памеры, які і палатна работніка адпаведнай прафесіі ці пасады на 0,5 стаўкі.

Ці можа бухгалтар адной арганізацыі паралельна працаваць па сумяшчальніцтве ў арганізацыі іншай? У нас вызначана забарона для працы па сумяшчальніцтве для дзяржслужачых. Значыць, калі бухгалтар да дзяржслужачых не адносіцца, то пераходзіць для ўдзялення на сумяшчальніцтве няма.

Наколькі адпавядае заканадаўству ўладкаванне па сумяшчальніцтве маладога спецыяліста? Ніякіх абмежаванняў работы па сумяшчальніцтве для маладых спецыялістаў у нашым заканадаўстве не вызначана.

Ці існуе магчымасць уладкавання па сумяшчальніцтве ў свайго цяперашняга наймальніка? Пры наяўнасці вакансіі сумяшчальніцтва ў «свайго» ж наймальніка (ці так зване ўнутранае сумяшчальніцтва) дапушчальнае. Аднак пры ўдзельным умовае — гаворка павінна ісьці аб выкананні іншай, чым асноўная, работы. І выключэнне з гэтага правіла можа рабіцца толькі для медыцынскіх і педагагічных работнікаў.

Таксама нялішне заўважыць, што ўнутранае сумяшчэнне магчымае толькі за межами працягласці працоўнага часу па асноўным працоўным дагаворы. І яшчэ. Трэба мець на ўвазе, што праца на ўмовах унутранага сумяшчальніцтва афармляецца дагаварам, прычым такая праца не з'яўляецца звышурочнай і не аплачваецца ў павышаным памеры.

Ці мае права сумяшчальнік на водпуск «па сямейных абставінах»? Верагоднае прадастаўлення такога водпуску ёсць. Аднак трэба нагадаць: кароткачасовы водпуск без захавання зарплаты па сямейна-бытавым прычынах можна атрымаць толькі паводле ўзаемнай дамоўленасці паміж работнікам і наймальнікам.

Сяргей ГРЫБ.

Калі павінен выходзіць з працоўнага водпуску сумяшчальнік? Паводле 347 артыкула Працоўнага кодэкса, працоўны водпуск сумяшчальнікам прадастаўляецца адначасова з водпускам па асноўным месцы працы — для гэтага сумяшчальнік павінен прад'явіць адпаведную даведку (копію загада) з таго ж асноўнага месца. Прычым адмова ад «паралельнага» прадастаўлення працоўнага водпуску з'яўляецца парушэннем заканадаўства, за якое наймальнік можа быць прыцягнуты да адміністрацыйнай адказнасці.

Ці павінна арганізацыя выплаціць сумяшчальніку кампенсацыю за нявыкарыстаны працоўны водпуск? Павінна. Сумяшчальнік з'яўляецца паўнаўважым членам працоўнага калектыву, і на яго распаўсюджваюцца ўсе гарантыі і кампенсацыі, прадугледжаныя заканадаўствам, калектывным дагаварам, іншымі лакальнымі нарматыўнымі актамі. І тут існуе толькі адно абмежаванне — па выплце сумяшчальнікам выхадной дапамогі.

Якія памылкі пры афармленні па сумяшчальніцтве з'яўляюцца найбольш тыповымі? Практыка сведчыць, што часта ў працоўных дагаворах не ўказваецца, што работнік быў прыняты менавіта па сумяшчальніцтве, не менш распаўсюджана памылка — незалежнае дагавора на так зване «ўнутранае сумяшчальніцтва». Прычым варта заўважыць: у выпадку, калі памылкі наносяць работніку ўрон, для наймальніка ці ўпаўнаважанай асобы наймальніка вызначана адміністрацыйная адказнасць — штраф ад 4 да 20 базавых велічынь.

Сяргей ГРЫБ.

У адзін з апошніх цёплых дзён лета я гуляла па залітым сонцам скверы, грэючыся ў ласкавых промнях сонца, які прагнуў званок мабільнага. Тэлефанавань мой знаёмы Дзіма. «Слухай, — пачаў ён далёк, — ты ведаеш імяны якіх-небудзь беларускіх пісьменнікаў?» Добрае пытанне да літаратуразнаўцы, ці не так? Але, распеўшацца сонейкам, я не стала ірызавацца. Пачуўшы мой станоўчы адказ, Дзіма выказаў прашанне — дапамагчы яго сярбар зрабіць календар беларускіх пісьменнікаў. І вось ужо праз некалькі гадзін я сяджу ў прыгожым офісе ў цэнтры «Сталіца».

За куюкам кабы гавару з прадстаўніком агенцтва пра сваю прафесію. Ён мілы, прыгожы, разумны, адукаваны. Слухае мяне уважліва і раптам прызнаецца, што ніколі не чуў ніводнага з названых мной пісьменнікаў імянаў. Спрабую пашырыць кола і называю тых, хто на слыху. Нуль! У поўным адчаі загадваю Святлану Алксевічу. Нуль! Я пачынаю смяцца. Не з яго — з сябе і свайёй прафесіі. Можна, у мяне і дзіўнае пацудзі гумару, але, пагадзіцца, смешна займацца вызначэннем творчасці тых, пра каго людзі па-за бачным колам нават не чулі... Але дырэктар успрыняў гэты мой вясёлы смех як здзек. «Ведаецца, нехта ніколі не бярэ ежы рукамі... Другі не калуцаецца ў вуху запалкаў... А ёсць ты, хто не чытае беларускую літаратуру... Усе розныя!» — гаворыць ён мне з дакорам.

Я ўсё гэта ведаю сама. Я штодня сустракаю людзей, якія ніколі не бралі ў рукі беларускія кнігі. І ўсё ж брацца за выданне календара з беларускімі пісьменнікамі, не ведаючы ніводнай беларускай пісьменніцы — як мінімум дзіўна!

З другога боку, гэта пацвярджае слухнасць стварэння календара: калі пісьменнік ніхто не ведае, значыць, трэба іх паказаць! Дырэктар дзяліцца думкамі: можна зрабіць графічны календар з лепшымі радкамі, якія будучы

ЦЯЖКАЯ ЛЁГКАЯ ПРАМЫСЛОВАСЦЬ

Камітэт дзяржаўнага контролю разгледзеў, наколькі эфектыўна канцэрн «Беллеграм» выкарыстоўвае дзяржаўныя грошы

ЛЁГКАЯ прамысловасць Беларусі стваралася ў сярэдзіне мінулага стагоддзя. Вільнянцы прадпрыемствы былі разлічаны на эканоміку Савецкага Саюза і яго сыравінную базу. Таму з развалам першага і стратой другога многія прадпрыемствы апынуліся ў вельмі цяжкім стане. У паставецкі час большасць з іх выжывала за кошт арэнды сваіх залізнічых цяпер плошчаў і перапрацоўцы давальніцкай сыравіны. Гэта не давала магчымасці для развіцця, абсталяванне зношвалася і старэла. У 2006 годзе знос актыўнай часткі асноўных фондаў канцэрна «Беллеграм» склаў 86 працэнтаў. Прадукцыя губляла свае пазіцыі на рынках. За апошнія 10 гадоў толькі на ўнутрырынку аб'ёмы продажу «Беллеграма» скараціліся ўдвая.

Але два гады таму ў лёгкай прамысловасці нашай краіны пачаліся некаторыя перамены да лепшага. Арганізацыям «Беллеграма» была аказана дзяржаўная падтрымка на суму больш за 384 млрд рублёў, у тым ліку 120 млрд на незваротнай аснове. Акрамя таго, 43 арганізацыям былі выдзелены льготныя крэдыты на агульную суму 504 млрд рублёў. Аднак гэтая дапамога была дадзена на пэўных умовах, выкананнем якіх Дзяржаўны контроль застаўся незадаволены.

— Мы тут сабраліся не для таго, каб некага адчытаць альбо пакараць, — падкрэсліваў на калегіі, прысвечанай вынікам правёркі канцэрна «Беллеграм» старшыня Камітэта дзяржаўнага кантролю **Янён ЛОМАЦЬ**. — Мы сабраліся, каб дапамагчы. Наша задача — выслухаць усіх, ад каго залежыць поспех галіны, і падказаць, што і дзе яшчэ не зроблена альбо робіцца не так.

Прэтэнзіі да канцэрна датычыцца невыканання паказчыкаў сацыяльна-эканамічнага развіцця, высокага сабекошту прадукцыі, нізкай эфектыўнасці працы шэрагу прадпрыемстваў, марудных тэмпаў тэхнічнага пераўзбраення і ліквідацыі складскіх запасав і адсутнасці ўкаранення навуковых распрацовак, на якія таксама былі выдзелены значныя дзяржаўныя грошы.

— ТAA «Дываны Брэстан», якому была аказана дзяржаўная падтрымка на суму 102 млрд рублёў, летас мела чыстай страты ў памеры 8 млрд рублёў, — дакладваў вынікі правёркі **начальнік галоўнага ўпраўлення Камітэта дзяржаўнага кантролю Віталій ДЗЕРАХ**. — «Баранавіцкае баваўнянае аб'яднанне» атрымала 75 млрд рублёў падтрымкі, аднак за 8 месяцаў 2010 года прадпрыемствам не выкананы ніводны з даведзеных паказчыкаў сацыяльна-эканамічнага развіцця. Сёння прадпрыемства мае нават сродкі для закупкі баваўны. Пратэрмінована запэўнічанасць складала 1,2 мільярд долараў. ТAA «Камволь», атрымаўшы больш за 10 млрд рублёў падтрымкі, летас мела 9 млрд

сэсона. На швейных, абутковых, трыкатажных прадпрыемствах гэтыя запасы значна ніжэйшыя за нарматывы. Перавышаны нарматывы ў Аршанскага льнокамбіната, запасы якога накопіваліся апошнія 5 гадоў — выканаліся заданні на аб'ёме вытворчасці, але разам з тым выраблялася неліквідная прадукцыя.

Неліквідная прадукцыя Аршанскага льнокамбіната — гэта тканіны, якія вырабляваны з льноволакна нізкіх нумароў, больш грубыя і тоустыя. Акрамя таго, Аршанскі льнокамбінат доўгі час працаваў на паўфабрыкат і пастаўляў прадукцыю на знешнія рынкі, у тым ліку ў Турцыю, дзе адбылася яе канчатковая апрацоўка і рэалізацыя. У апошнія гады структура рынку змянілася: сёння больш запатрабаваны тонкія тканіны, для якіх патрабуецца новае валакно.

Тэкстыльная галіна ў Беларусі характарызуецца тым, што вырабляецца ў натуральным выражэнні на аднаго працоўнага тут у 3-4 разы менш, чым у свеце. Гэта вызначаецца няўнясоўнасцю сыравіны і ступенню сучаснасці абсталявання. Апошняя фабрыка Аршанскага льнокамбіната была лабудаваная ў 1947 годзе, з таго часу і да канца 2008 года тэхнічны парк практычна не абнаўляўся. Сёння там мадэрнізаваўнае абсталяванне па вытворчасці змешаных тканін (з розных відаў валакна), але гэтак, лічыць кіраўніцтва канцэрна, цалкам недастаткова. Таму «Беллеграм» прапануе карэнаўнае мадэрнізацыю Аршанскага льнокамбіната, якая дазволіць павялічыць вытворчасць працы ў 2,5 разы і адпаведным чынам — заробак.

Дзякуючы падтрымцы дзяржавы «Брэсцкія дываны» ўсталяваюць сёння новыя станкі, і ўся новая прадукцыя гэтакіх прадпрыемстваў рэалізуецца. На складах пакуль застаюцца шарпанцы і паўшарпанцы, якія вырабляюць у вытворчасці, але гэтак, лічыць кіраўніцтва канцэрна, цалкам недастаткова. Таму «Беллеграм» прапануе карэнаўнае мадэрнізацыю Аршанскага льнокамбіната, якая дазволіць павялічыць вытворчасць працы ў 2,5 разы і адпаведным чынам — заробак.

Сёння канцэрн імпартаў 50 працэнтаў баваўнянай працы — гэта больш тонкая пража, якая дагэтуль у Беларусі не выраблялася і попы на якую расце. Менавіта такую пражу дзякуючы новым станкам хутка будучы выпускаць і беларускія фабрыкі.

Прадукцыя прадпрыемстваў «Беллеграма» дастаткова якасная і канкурэнтназдольная па цэне, ёй не хапае толькі добрай рэкламы, лічыць кіраўніцтва канцэрна. Недастаткова рэкламуюць сабе такія вартыя ўвагі спажываўца

прадпрыемствы, як «Камінтэрн», «Знамя індустрыялізацыі» і іншыя. А між тым спецыялісты ведаюць, што на відэаішоў прадпрыемстве шмат лепшых мужчынскія паліто і курткі, якія карыстаюцца попытам у Францыі.

Сёння канцэрнам створана ўласная тавараправодная сетка. Толькі ў Беларусі прадпрыемствы канцэрна маюць 243 фірменныя крамы. «Элема» праз такія працавае да 60 працэнтаў аб'ёмаў вытворчасці, «Світанак», «Брэсцкі панчошны камбінат» — да 35 працэнтаў. Добры вынік тут дае кааперацыя, калі ў фірменных магазінах можна купіць вырабы не толькі аднаго прадпрыемства, але і іншых. Напрыклад, паліто пад касцюм і капішоў пад паліто. На жаль, набыць гандлёвыя плошчы ў прэстыжных раёнах сталіцы і іншых гарадах краіны вельмі складана, скардэжыцца ў канцэрн. Нават пры ўсіх імгтах і прэфэрэнцыях на гэта працаваць не менш як год, не кажучы пра значныя фінансавыя выдаткі. Аднак тры прадпрыемствы, якія пашыраюць сваю тавараправодную сетку, атрымліваюць і аддачу.

На калегі дзяржаўнага кантролю былі вызначаны меры для вырашэння праблемных пытанняў з закупкай сыравіны, — у прыватнасці, баваўны Размова ішла пра стварэнне лагістычнага цэнтру ў Беларусі, які дазволіў бы не толькі забяспечваць нашы прадпрыемствы, але і прадпрыемствы іншых еўрапейскіх краін. Вырашана было прыняць меры па прадхуліненні праблем з вырабам айчынай віскознай ніткі. Разам з тым кіраўніцтва дзяржаўнага кантролю ўвагу на недастатковы кантроль з боку канцэрна над выкананнем умоў дзяржаўнага кантролю прадпрыемствамі.

«Бярэцьце ўладу ў свае рукі і вырашаць усё пытанні, у тым ліку заканадаўчыя, «прыбраць ногі» да сваіх пастаюў, больш бываюць на прадпрыемствах, рэгулярна збіраюць савет дырэктараў па якасці», — прагучалі рэкамендацыі Камітэта дзяржаўнага кантролю старшыні канцэрна набыць таксама штокарвартальна праводзіць сумесныя нарады на розных прадпрыемствах «Беллеграма».

Вольга МЯДЗВЕДЭВА.

З дапамогай кіпню

з чайніка высветліў узаемаадносіны муж з жонкай у Гомелі. У выніку сапраўды гарачы стасункаў 46-гадовага жанчына атрымала апёкі твару, шыі, плеч і спіны і знаходзіцца зараз у абласным апёкавым цэнтры. Не менш гарачымі, відаць, былі пацукі ў 35-гадовай жыхаркі вёскі Старыя Цярэшчавічы Гомельскага раёна да свайго знаёмца ў Цюмля. У парыве рэўнасці ноччу жанчына парэзала грудзі і жыўот непрацуючага грамадзяніна, які таксама шпіталізаваны.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ЯК «АДНАРУКІ БАНДЫТ» ТРывожны звянок ЗРАБІЎ БАНДЫТАМ ДВУХРУКАГА

Пра залежнасць людзей ад гульнявых аўтаматаў пісалася і гаварылася шмат. Але ж, вядома, агульная інфармацыя так не ўражае, як канкрэтны прыклад таго, што сталася з жыццём чалавека, калі ён стаў паліца, яго захапілі гульнёй.

Самы звычайны брастаўчанін, назавём яго Васілём, працаваў адміністратарам аднаго з начных клубоў, у вольны ад работы час паіць гуляў у аўтаматах. То праіграваў, то, наадварот, атрымліваў выйгрышы. Сам не заўважыў, як гульня захапіла і выцесніла з жыцця усё астатняе. Жыццё пайшло наперакош: развёўся з жонкай, прадаў і падзяліў агульную кватэру. Але і гэтыя грошы ў 36-гадовага гульца хутка скончыліся, затое пачалі расці даўгі, а гэта для гульнявога бізнесу — рэч сур'ёзная.

І вось аднойчы, на сваю бяду, у Брэст прыехаў знаёмы Васіля, жыхар Гомельскага раёна. 47-гадовы гамляччын, вядома, нічога не падазраваў. Брастаўчанін ён ведаў даўно, і ў кашмарным сніме яго не прыніслаць, што яго вольны знаёмца даўно перастаў быць нармальным чалавекам, і ўся істота апошняга ператварылася ў нейкую іншую субстанцыю, якую хіба толькі можна вызначыць словам «гулец».

15 мая гэтага года Васіль сустраў знаёмца на чыгуначным вакзале і павёў да сябе ў кватэру, якую здаймаў. Гоць жа ехаў у Брэст з канкрэтнай мэтай купіць на аўтарынку машыну, з сабой меў 5800 долараў. Гаспадар пра гэта ведаў, і ўсёй яго істотай завалодала прага тыя грошы адрабца. У кватэры ён злаўчыў і раўндаўна пазбавіў жыцця чалавека, затым расчліны яго труп, а ноччу завёз часткі цела ў лес і захапіў іх у розных месцах.

Жонка і дачка гамляччынна забілі трывогу, як

толькі муж і бацька не вярнуўся ў вызначаны тэрмін. Праваахоўныя структуры Брэсцкага адрэзу ўзяліся за пошук чалавека. І пакрысе разматлілі нітчку значыства. Забылі затрымаць, ён ва ўсім прызнаўся, а потым і паказаў месца, дзе захапіў цела ахвяры.

Для блытой жонкі, родных і знаёмых Васіля вестка пра яго страшнае значыства стала сапраўдным шокам. На яго нікто не мог бы падумаць. Быў жа нармальны, звычайны чалавек. І як патлумачыць, што стала раптам з нармальным і звычайным?

Залежнасць ад гульнявых аўтаматаў вучоныя называлі лудаманіяй. Лудаман — той, хто не можа не гуляць. Аднойчы ў Брэсце падчас праваслаўнай выстаўы-кірмашу выступіла маскоўскі псіхолог, супрацоўнік Душапапаўчальскага праваслаўнага цэнтру Ізяслаў Аўдлівічын. Ён расказаў пра пацыентаў свайго цэнтру — пераважна маладых людзей, якія па сутнасці, страцілі чалавечы аблічча. Талы ён гаварыў, што форма залежнасці ад гульнявых аўтаматаў больш складана, чым нават ад алкаголю і наркатыкаў: «Проста неверагодна, які чалавек, які нараджаючы свабодным, можа быць настолькі змановленым і маніпуляваным». Чалавек страчвае ўсё і сам ператвараецца ў нейкі бядушыны аўтамат. Тады гаварылася найбольш аб праблемах Масквы, іншых вялікіх гарадоў.

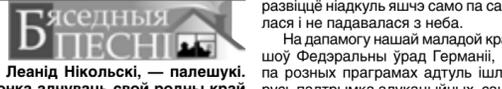
Але ж, відавочна, што там дзе ёсць аўтаматы, можа ўзнікнуць такая праблема. А ёсць яны цяпер паўсюсю. І вось вам жыцьці прыклад. Брастаўчанін асуджаны на 21 год пазбаўлення волі. Калі ён выйдзе адтуль, на дзесяць гадоў старэйшы за сваю ахвяру, можа і не пойдзе больш гуляць. Але хто верне родным ні ў чым не вінаватага чалавека?

Святлана ЯСКЕВІЧ.

Да цешчы — на бліны

Лёгка іронію, добразычліваю ўсмешку і глыбакадумнае змільванне выклікае песня «Да цешчы — на бліны». Ёе тэкст і музыка, напоўнены мажорнай настраёнасцю, аптымізмам, раскрываюць душу палешука — вольную, мудрую, лагодна кляпатлівую.

Стваральнікі песні, паэт Васіль Жуковіч і кампазітар Уладзімір Буднік, і яе выканаўца, заслужаны

артыст Беларусі Леанід Нікольскі, — палешуку. Каму, як не ім, такім адчуваць свой родны край і ведаць духоўнае характаў яго людю — працавітага, натхнёнага, дружалюбнага. Таму песня атрымалася прыцягальна-вабнай. Яна здарна гучыць як успамін-згадка за бяседным сталом у горадзе, мястэчку і радасна-шчымыліва на вясковай сустрацы.

Музыка Уладзіміра Будніка

Да цешчы — на бліны

Верш Васіля Жуковіча

У край палескі, закаханы,
Няхай дарога ў два канцы,
Бяру я зноў білет не танны —
Да цешчы еду на бліны.

Прыпеў:
Вясковія хаты мне не забыць,
Сялянскія працы не разлюбыць.
І песняў, жартаў не пазычаць.*
Калі да цешчы прыехаў зяць.

Дарог нямала, дзякуй богу,
Але скажу напярканцы:
Люблю палескаю дарогай
Да цешчы ехаць на бліны.

Прыпеў.
* Апошнія два радкі запеву і прыпеву паўтараюцца.

Падрыхтаваў
Міхась ШАВЫРКІН.

У печы полямня не згасла,
Палаюць друціны... Любата!
З палескім мёдам, свайскім мслам
Бліны — такая смаката!

Прыпеў.

Уперыяд прадстаўленнем Белгосстрах па Ленінскаму раёну бланкі страховых палісов по добровольнаму страхаванню от нештасных случаев и болезней на время поездки за границу формы 2РНТ серии БЛ №№ 0039700, 0039701, 0055707 и страхового полиса по обязательному страхованию гражданской ответственности владельцев транспортных средств на территории Республики Беларусь серии ВС № 0023349 считать недействительными.

Нядзеля, 14 лістапада
Дзень спрыяльна для прадпрыемальніцкай дзейнасці, гандлёвых аперацыяў. Паспех прынясе сацыяльна актыўнасць і арганізацыя грамадскіх мерапрыемстваў.

Панядзелак, 15 лістапада
Па магчымасці адкладзіце высвятленне юрыдычных пытанняў. Можна займацца любімымі відамі дзейнасці, прымаць удзел у адкрытых мерапрыемствах, запускаць новыя праекты. Рэпаўрцеры, журналісты і ўсе, хто непасрэдна працуе з інфармацыяй, могуць сутыкнуцца з праблемамі.

Аўторак, 16 лістапада
Удалы дзень для пачыненняў, дзелавой актыўнасці, заключэння дамоў. Але пакуль пакачыце з капіталаўкладаннямі, крэдытамі і буйнымі пакупкамі.

Серада, 17 лістапада
Можна будаваць планы, пачынаць новыя справы, але не ўдалечыні ад дома. Адкладзіце далёкія паездкі і наведванне ўрача.

Чацвер, 18 лістапада
Пажадана зрабіць штосці значнае. Прэзентацыі, рэкламная дзейнасць, святы — на усё гэта не шкадуіце сродкаў і энэргіі. Не сядзіце ў «чатырох сценах» хатняя работа пачаека.

Пятніца, 19 лістапада
Дзень ачышчэння. Схадзіце ў лазню ці прыміце ванну. Можна ўстроіць разгразачны дзень. Гэта спрыяльна дзейня. Не час для вяселляў і падарожжаў.

Субота, 20 лістапада
Гуляйце вяселлі, пераязджайце, выпраўляйцеся ў падарожжы — усяму гэтак будзе спрыяць удача. Неспрыяльна штосці рэзаць і саждаць расліны.

Марэк СІКОРА:

«ВЫХАД У ПЛЭЙ-ОФ ПЛЮС АДЗІН РАЎНД»

Фота Пятра СІКОРА.

ПАКУЛЬ у чэмпіянаце КХЛ 10-дзённая паўза, галоўны трэнер мінскага «Дынама» **Марэк Сікора** сустраўся з журналістамі і падвёў вынікі стартвага адрэзку. Нагадаем, што наша каманда пасля 25 матчаў з 40 ачкамі займае пятае месца сярэд 11 каманд Заходняй канферэнцыі.

— Я задаволены. На мой погляд, пакуль мы дасягнулі нядрэннага выніку. Хоць былі розныя матчы. У Яраслаўлі з «Лакаматывам», дзе мы за 1,5 хвіліны да канца паядынку згубілі ачкі. З іншага боку, у матчы з «Віцязем» мы наадварот, змаглі выраўнаць гульні і выйграць па буйтах. Для мяне гэта праблема, што ў нас з сярэдзіны частрынічка да канца лістапада адны выязныя матчы, улічваючы тры гульні ў Баўрыўску.

— **Пасляжоўныя матчы «Дынама» саступалі месца сэрві паражэнняў. У чым прычына такіх спадаў?**

— Я не лічу, што былі вялікія перапады. Так, з адной пазедкі мы вярнуліся з чатырма паражэннямі, да іх дадаўся яшчэ і хатні пройгрыш. Але ў астатніх камандах, за выключэннем хіба маскоўскага «Дынама», таксама былі няўдалыя серыі. Мяркую, справа ў тым, што КХЛ — надзвычай моцная ліга. А ў нас была даволі сур'ёзная нагрузка: мы згулялі 25 матчаў, 16 з іх — не на «Мінск-Арэне». Знаходзіцца далёка ад сямі — складана псіхалагічна нагрузка. Не ўсім гульцам гэта падабаецца. Калі мы гулялі ў Баўрыўску, хакеісты хацелі жонны дзень вяртацца ў Мінск. Зараз калі гульцы даведаліся, што ў студзені ў сувязі з суперфіналам Кантынентальнага кубка два матчы нам трэба згуляць у Баўрыўску, яны сказалі: «Мы не хочам».

— **Як ацэньваеце селекцыйную працу ў міжсезонні?**

— Спачатку я пачынаў працаваць са спадаром Катворым, потым — з Аляксеем Тарбіным. З некалькімі гульцамі, якіх я хачу бачыць у «Дынама», дамоў бы не дасягнуўшы. Напрыклад, з Лукашам Кашпэра, які нядрэнна зарэгуляваў у Астане, ён быў бы нядрэнным нападочым у нашай камандзе. У пачатку сезона ад нас пайшоў Віталій Коваль, мы засталіся з двума ўзроставаымі варагатамі — Мезымію і Оксай. Таму прышлося падпісаць Роберта Эша. Гэта, напэўна, адзін з лепшых варагатаў, з кім мне даводзілася працаваць.

— **У хуткім часе ў камандзе з'явіцца Пётр Сікора. Магчыма, будучы яшчэ навізіць?**

— Іншых навізоў не будзе. Спадзяюся, Пётр Сікора нам дапаможа. Езэф Штумпел траімураваны, і калі ўданы правільна ацанілі яго траўму, ён выйбю ў 3-4 тыдні. А Пётр Сікора пачынаў у мяне ў «Пльзені», у 16 паловай гаду. У яго выдатны кідок, ён тропляе ў вароты, можа згуляць як на флангу, так і ў цэнтры. Пётр пасляжоўна гуляе ў большасці, адзін з гэта пакуль праблема. Я плануваў выкарыстоўваць Сікопу ў другім звяне. У першым да вяртання Штумпела згуляе Сяргей Варламу.

— **Як справы ў іншых траімураваных гульцоў?**

— Андрэю Мезіну зрабілі ў Барселоне аперацыю. Гуляць, паводле прагнозаў дактараў, ён зможа праз два месяцы. Зараз ён праходзіць рэабілітацыю. Мы апасаліся, што ў Пікарыйна і Коробава сур'ёзныя траўмы, аднак нашы хваляванні не пацвердзіліся. Віктару Касцючонку, на шчасце, аперацыя не патрабна, але гуляць ён зможа не раней, чым праз два месяцы.

— **Калі «Дынама» мела няўдалую серыю з пяці паражэнняў, вы не апасаліся, што вас адправяць у адстаўку?**

— Калі я размаўляў з Юрыем Бародзічам, то адчуваў давер. Тое ж датычыцца і Аляксея Тарбіна. З гэтага пункту погляду мяне камфортна ў «Дынама». З іншага боку я разумю, што галоўнае ў спорце — вынік. Але я не нерваваўся. Адстаўка і я баюся.

Бяляцка трэба сур'ёзных хвароб, а не таго, што цярпе звычайна.

— **Калі «Дынама» падавала пратэст на судзейства ў матчы з яраслаўскім «Лакаматывам», асабіста вы верылі, што КХЛ пакарае арбітра Кадрырава?**

— Не, мой вопыт падказваў, што пратэст не будзе задаволены. Але наоце, што судзіў тварылі ў Яраслаўлі, неж трэба было адрагавачы! Я імкнуўся штосці сказаць Кадрыраву, а ён толькі ўсмехаўся ў адказ. Мы правільна зрабілі, што падалі пратэст. Трэба было паказаць, што судзіў уплываюць на гульні, на трэнераў. Але мы разумелі, што Кадрырава не пакараюць.

— **Капітанам «Дынама» застанецца Езэф Штумпел?**

— Мне здаецца, яму гэта роля не вельмі падабаецца. Я збіраўся з ім пра гэта гаварыць. Яму было б больш зручна, калі б не трэба было быць капітанам. У Касцючонка ёсць і аўтарытэт, і капітанскі вопыт — праўда, ён траімураваны. Яшчэ адзін магчымы прэтэндэнт — Андрэй Міхалюў.

— **Вы наведвалі гандбольныя матчы ў Мінску. Ці сочыце за якімі-небудзь яшчэ відамі спорту? Магчыма, даводзілася назіраць футбольныя матчы?**

— Тое, што я трапіў на гандбольныя матчы, — выпадковасць. Праўда, калісьці я цікавіўся гандбалам на радзіме — ён падобны чымсьці на хакей. Футбол у Касцючонка ёсць і аўтарытэт, і капітанскі вопыт — я хачу цікавіцца спортам. Нават спартыўныя перадачы па тэлевізары не гляджу.

— **Што вам удалося ўбачыць у Беларусі за той час, які тут жыўце?**

— Краіну я мала ведаю. Толькі Мінск і Баўрыўск. Хоць мне расказалі, што тут ёсць шмат прыгожых і гістарычных месцаў. Будзе час, і я з жонкай і абавязкова наведаю — яна вельмі цікавіцца. Мінск — чысты і прыгожы горад. Пакуль я з камандай быў на выездзе, мая жонка вывучыла аўтобусны маршрут. Яна вядуць пешы, чым я, ведае, як душы дабрацца. Мы задаволены жыццём у Мінску. Праўда, у апошнія дні не вельмі: зусім пеклае надвор'е. У клуба выдатныя ўмовы на «Мінск-Арэне». Зарумаела, што гэтакму збудаванню трэба зарабляць грошы, але хацелася б, каб гэта адбылася больш дынамічна, каб джаракіі мяняліся больш хутка — баскетбол на хакей і інш.

— **Раней вы казалі, што гэты сезон — апошні для вас у трэнерскай кар'еры. А калі вам прапануюць прадоўжыць кантракт з «Дынама»?**

— Пакуль я не гатовы адказаць. Усё будзе залежаць ад выніку: будзе поспех — будзе і новы кантракт, не будзе — можна завяршыць трэнерскую кар'еру.

— **А што значыць для вас поспех з «Дынама»?**

— Выхад у плэй-оф плюс адзін раўнд у розыгрышы Кубка Гагарына. Такая перад нам задача.

Алена АУЧЫННІКАВА.

«Няхай парупяцца за нас?..»

Дыскусійная трыбуна

Усталіцы Беларусі Мінску адбылася прыстойная і даволі значная падзея. У рамках праведзеных у краіне мерапрыемстваў пад дэвізам «Да поспеху — праз стратэгіі інавацыі і партнёрства!» прадстаўніцтва ААНПРААН і ЕС пры падтрымцы іншых міжнародных арганізацый і фонду нядаўна наладзілі II-ю Рэспубліканскую навукова-практычную канферэнцыю «Устойлівае развіццё тэрыторый. Мясцовыя павесткі 21 у Беларусі: вопыт, праблемы, перспектывы».

Тэма канферэнцыі сур'ёзная, тэма глабальная, і гэта сёння ўжо ні ў кога не выклікае сумненняў. Варта зазначыць, што ўлады нашай краіны падшылі да ідэй ўстойлівага развіцця ў 2004 годзе, калі на дзяржаўным узроўні прынялі дакумент аб нацыянальнай стратэгіі сацыяльна-эканамічнага развіцця. Я і цяпер не стану аналізаваць, што там ёсць, чаго няма. Толькі ж гэтак, пазначнае ачынадчасна, забяспечана навунымі матэрыяльнымі і духоўнымі рэсурсамі, розумам і шырокім грамадскім клопатам устойлівае развіццё нідукуль яшчэ само па сабе не брасла і не падавалася за неба.

На дапамогу нашай маладой краіне прыйшоў Федэральны ўрад Германіі, прынамсі, па розных праграмах адтуль шла ў Беларусь падтрымка адукацыйных, сацыяльных, экалагічных (энергетычных) праектаў, які і клопатаў па рэгіянальным развіцці.

Высакаронімі мэтаі такога супрацоўніцтва з нашымі грамадзянамі, спецыялістамі рознага профілю, была дэманстрацыя заходняга вопыту і тэхнічных магчымасцяў у больш эфектыўным гаспадаранні і грамадскім жыцці на мясцовым узроўні. Нам належала адно той чынны вопыт асэнсоўваць, творча ўспрымаць.

Ужо ў 2007 годзе адбылася першая міжнародная канферэнцыя па тэме «Мясцовыя павестак 21»; тады па праекце рупліліся

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

Сканворд з 15 пачаткамі і 15 завяршэннямі. Завяршыце словы, выкарыстаўшы літары, якія ўжо ўжыты ў пачатках і завяршэннях.

Бульба. Мабыць, немагчыма ўявіць жыццё беларуса без гэтага клубня. Калі я пытаюся ў мужа, які ён хацеў гарнір, ён заўсёды адказвае: «Мне ўсё роўна, ты ж ведаеш, я ўсё ем!».

Альба На пампучкі да Алены

БУЛЬБЯНЫЯ АЛАДКІ ПА-МІНСКУ

Вазьміце 12 бульбін, 2 сталовыя лыжкі сметанковага масла, 2—3 долкі часнаку, соль — на смак.

КЫСТЫБАЙ З БУЛЬБАЙ

Вазьміце: 300 г прэснага цеста, 500 г бульбянога пюре, 1 цыбуліну, 1 сталовую лыжку масла (для змазкі).

АЛАДКІ З ГАРБУЗА І БУЛЬБЫ

Нам спатрэбіцца: 300 г гарбуза, 300 г бульбы, 2 яйкі, 3 сталовыя лыжкі мукі, 50 г алею, соль — на смак.

ПІЦА З БУЛЬБЯНОГА ЦЕСТА

Вазьміце: 6—7 сярэдніх бульбін, 1,5 шклянкі мукі, 2—3 сталовыя лыжкі сметанковага масла, 2 сталовыя лыжкі надзёртага сыру, 1 яйка, 20 г дражджэй, 1/2 шклянкі малака, перац чорныя, соль — на смак.

БУЛЬБЯНЫЯ ПОНЧЫКІ З МЯСАМ

Нам спатрэбіцца: 2 яйкі, 0,5 кг бульбы, 400 г ялавічыны, 5—6 сталовых лыжак мукі, соль, перац — на смак, алеі для смажэння.

Ядомы анекдот

Маркетынгавая мудрасць Чыльсы — гэта ўменне прадаць адну бульбінку па цане кілаграма.

Сёння Сонца Усход Заход Даўжыня дзя 8.41 8.31 8.41 8.53 8.43 8.55

Фота Анаталія КЛЕШЧУКА.

Надвор'е на заўтра. Гэамагнітныя ўзрушэнні. Абзначэнні: німа прыкметных геамагнітных узрушэнняў, невялікія геамагнітныя узрушэнні, слабая геамагнітная бура.

13 лістапада

806 год — нарадзілася Эмілія Плятэр, беларуская пэдагагічна і фальклорыстка, удзельніца паўстання 1831 года.

беларускія народныя песні, пісала вершы. 29 сакавіка 1831 года яна з'явілася перад касцёлам на плошчы ў мястэчку Дусяты; дзяўчына была апранута ў ваенны мундзір і ўзброена двама пісталетамі і кінжалам.

Плятэр сабрала атрад колькасцю ў 280 стралкоў і 60 конных. 17 мая яе атрад захапіў горад Вількамер, а ў чэрвені сустрэўся з рэгулярным польскім войскам генерала Хлапоўскага.

Імя Эміліі Плятэр насуі асобы жаночы батальён 1-й польскай пяхотнай дывізіі імя Т. Касцюшкі, які быў сфарміраваны на тэрыторыі СССР у 1943 годзе.

1918 год — савецкі ўрад ануляваў ганебны для сьме Брэст-Літоўскай мірны дагавор з Германіяй у сувязі з паражэннем апошняй у сусветнай вайне.

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

Для Шалей — час выпраўляць памылкі, а для Стральцоў — увасабляць у жыццё творчыя планы і задумы.

АВЕН. На тое, што адбываецца, варта глядзець па-філасофску. Усё гэта не больш чым несусветная мітусня, але, тым не менш, вы можаце ўзяць нешта карыснае для сябе, проста назіраючы за развіццём падзей.

ЦЯЛЕЦ. Неабходна ўзброіцца фантазіяй і творча рэалізаваць свае задумы. Станеце лідарам у нейкай галіне, і гэта дапаможа дамагчыся сваіго. Тыдзень багаты на падзеі, дазваляе назапасіць цікавыя ўражання і спрыяе ажыццяўленню любых планаў.

БЛІЗНЯТЫ. Адлучце смак да новых захапленняў, а з імі ў жыццё з'явіцца і новая знаёмства. Пачніце пераўтвараць прастору вакол сябе, прычым у лепшы бок. У сярэдзіне тыдня, перадаючы чыясь абставіны, можаце дасягнуць станоўчых вынікаў адрозна па некалькіх кірунках.

РАК. У васьмі ж і інтарэсах выкладае свае думкі выразна і лагічна, толькі тады зможаце знайсці паразуменне з навакольнымі людзьмі. Асноўная задача — творчае раскрыццё свайго патэнцыялу.

ЛЕВ. Тыдзень можа прынесці змены ў прафесійнай сферы. Задумайцеся пра духоўнае ўдасканаленне. Вашы планы і мэты будуць праходзіць праверку на жыццяздольнасць. На працы могуць прад'явіць запыты на пэўнае паводзіны, і гэта, напэўна, справіцца канфлікт з начальствам або калегамі.

ДЭВА. Паспех будзе вам усміхацца. У першай палове тыдня можа вельмі пацешыць інфармацыя, якую пацуче з вуснаў блізкіх сяброў. Не варта брацца за выкананне чужых задан.

ШАЛІ. Вашы планы і задумы рэалізуюцца толькі ў тым выпадку, калі вы знойдзецца ў сабе сілы дзейнічаць неўзабаве, не расказваючы памылкі, дапушчаныя раней. Звернеце ўвагу на адносіны з партнёрамі: мабыць, не ўсе яны добрасумленныя ў выкананні дамоў.

СКОРПІЁН. Больш дыпламатычнасці і гнуткасці ў прыняцці рашэнняў. Пацярце сілы ў сітуацыі, якая склалася, можа толькі справакаваць незадаволенасць або канфліктную сітуацыю.

СТРАЛЕЦ. Любая ваша ініцыятыва на гэтым тыдні будзе запатрабаваная. Добры час для ўдасялення ў жыццё творчых планў і задум.

КАЗЬРОК. Імкненне пашырць гарызонты не ліпозорнае, зараз вы зможаце асабіць нешта новае і карыснае для сябе, павысіць узровень прафесійных ведаў.

ВАДАЛЕЦ. Вас напоўняць сілы і запал. Ініцыятыва і прадпрымальнасць нададуць размах у справах. Цяпер закладваюцца праекты, якія прывядуць да поспеху.

РЫБЫ. Можна выявіць у сабе новыя таленты. Працаздольнасць будзе на вышэйшым узроўні. Нечаканае заступніцтва ўплывовых людзей дазволіць атрымаць поспех у выбранай справе.

ПРАВЕЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Сканворд (9 лістапада). Па гарызанталі: 1. Удана. Сок. Ахіл. Цяг. Станок. Арак. Ражук. Раса. Юга. Уладар. Сірата. Этал. Выраб. Эфа. Нрэвана. Макі. Кіно. Валеро. Пляхова. Сала. Рука. Пракл. Абама. Стручок. Рэпс. Ачарка. Сапрапа. На вертыкалі: Шпіц. Эфір. Тэніс. Графіні. Тура. «Парог». Каска. Алюр. Сатар. Кукар. «Амок». Бура. Даканат. Задача. Хор. Торба. Мопс. «Кіарус». Пляска. Асёл. Каліва. Сары. Меса. Радар. Арал. Ата. Колі. Граблі. Акаліна.

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

БЕЗ РЕЦЕПТА

Смачная пілюля

Умацаваць ахоўныя сілы арганізма і перамагчы прастуду можна не толькі з дапамогай лімона, цыбулі і часнаку.

У кожнай дэсерце, які мы прапануем, уваходзяць так званыя бяскрыўныя і багатыя вітамінамі, мінераламі, арганічнымі кіслотамі, эфірным алеем і фітанцідамі прадукты, якія неабходны нашым арганізмам і клеткам для умацавання імунітэту.

Архаўны шарбет. 200 г грэцкіх архаў пракурціце праз мясарубку ці здробніце ў ступцы.

Шакаладны напой. Папулярны піткі горкага шакаладу растуць на вадаўнянай лазні, дадаўце 4-5 ст. лыжак абжыццанага малака, 3-4 кроплі соку лайма, карыцу на кончыку нажа.

Ягадна-фруктовы джэм. Пракурціце праз мясарубку 200 г мяккай грэйпфрута, 200 г журавін, 100 г свежамарожаных чорных парэчак.

Малочныя каткэйт з інжырам. Заліце 1 ст. лыжку сухога здробненага інжыру шклянчак малака. Пастаўце сумесь на невялікі агонь на 10—15 хвілін.

Бананавы крэм. Размініце два бананы, гатовую масу пакладзіце ў каструльку, заліце шклянчак малака, дадаўце 2 ст. лыжкі сіропу і 3 гваздзікі.

ЖАНОЧЫЯ САКРЭТЫ

Выбіраем лак

Некаторыя лакі не толькі дэрмантрымаюцца, але і вельмі шкодны для паазногцяў. Паспрабуйце распазнаць якасны прадукт.

Шарыкі. Важна, каб у флаконе прысутнічалі шарыкі — яны дапамагаюць утрымаць у ваду эмісія і дазваляюць лаку «пражыць» даўжэй.

Пэндзль. Звярніце ўвагу на тое, каб пэндзль унутры не дакранаўся да дна, аднак і вельмі кароткі ён не павінен быць.

Этыкетка. Набываючы лакі, у склад якіх уваходзіць неітрацэлюлоза, а ён сітнічыны заменік. Ад яго ён жаючыцца паазногцяў.

ХАТНЯЯ КЛОПАТЫ

14 спосабаў догляду хрусталу

З часам хрустальны посуд і свецільны губляюць свой былы блыск і яркасць, аднак пры правільным доглядзе гэтага не адбудзецца.

1. Калі посуд з хрусталу забруджаны не вельмі моцна, яго можна памыць звычайнымі сродкамі для мыцця посуду, якія не змяшчаюць абрэзіваў, і нацёрці мяккай анучкай.

2. Для надання блыску апаласіце хрусталь у халоднай вадзе з дабаўленнем воцату (на 1 л вады 1 ст. лыжка воцату) ці намачыце мяккую тканіну спіртамі і пратрыце посуд.

3. Калі посуд з хрусталу моцна забруджаны, пакладзіце яго на нейкі час у ваду, у якой варылася бульба, а затым пратрыце насуха баваўняным ручніком.

4. Хрустальныя вырабы з пазалотай і малюнкам мыць у цёплай вадзе без мыльных сродкаў, затым апаласіце ў раствору сініці ці воцату і натрыце да блыску льяноўнай анучкай.

5. Каб хрусталь захаваў свой першапачатковы выгляд, час ад часу яго неабходна праціраць падсіненым крухмалам, а затым старанна выдаляць крухмал шарычанай анучкай.

6. Нельга мыць хрусталь гарчай вадою — ад гэтага ён можа памутнець, а з часам — і патрэскацца.

7. Народны рэцэпт: пратрыце памутнелы хрусталь сырой бульбянай і прапалашчыце халоднай вадою.

8. Для мыцця свецільна выкарыстоўвайце толькі мяккую бязворсваю тканіну і баваўняныя пальчаткі. Тады не застанецца слядоў ад палышч.

9. Не прымяняйце абрэзівыя ці агрэсіўныя сродкі для чысціцы. Хрусталь можа мыць толькі халоднай вадою пры дапамозе любых мыльных сродкаў, рэкамэндаваных для мыцця посуду.

10. Мыльны раствор лепш не выкарыстоўваць, бо ён стварае тлустую плёнку на паверхні і пры моцным нагрыванні хрусталь можа патрэскацца.

11. Калі канструкцыя свецільна дазваляе змыць хрустальныя падвескі, то гэта значна спрашчае догляд: проста акуртна вымыць іх у халоднай вадзе са спецыяльнымі ачышчальнымі сродкамі для хрусталу і прамакніце тканінай.

12. Не пакідайце на доўга падвескі ў вільготным стане: гэта можа выклікаць карозію металічных частак і злучальных элементаў свецільна.

13. У свецільных з вількай колькасцю падвесак прыбраць пыл, які назапасіўся, не дапамагае ніякая анучка. У гэтым выпадку лепш скарыстаць спецыяльны спрыз-антыпыл, які дазваляе пазбегнуць працаёмкага мыцця ўручную.

14. Народны рэцэпт: нашы матулі мылі хрусталь пры дапамозе вады і нашатырнага спірту (1 ст. лыжка на 1 л вады).

ЗВЯЗДА БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА. ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСкі, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, С. ПРТАС (намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВОІДЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСкі (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, Л. ЦІМОШЫК, І. ШУЧЭНКА.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказначце за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы. Газета адракувана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку».